

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefranktinski pismen na sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za tuzemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davok posebe. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 3113

Učiteljstvo in politika

To poglavje je v življenju in razvoju slovenskega učiteljstva prav gotovo najžalostnejše in obenem najklavnejše. Ne mislimo se v tem članku dotikati načelnega vprašanja o politični usmerjenosti učiteljstva ter o njeni upravičenosti. Dovolj bodi, da ugotovimo resnico, da si zlasti v današnjih dneh skoro da ni mogoče predstavljati izobraženca, ki bi mogel ostati politično neopredeljen in brezbrizen. To bi pomenilo živeti izven časa in prostora, stati izven odnosov vsega kulturnega dogajanja svojega naroda, biti tujec sredi domačih ljudi. Nasprotno: k pojmu »izobraženec« spada duhovna in politična usmerjenost kot najbistvenjši sestavni del. Oseba, ki se v kulturnem stremljenju svoje dobe ne zna ali ne more opredeliti, ne more zahtevati zase kvalifikacije »izobraženec«, naj bi tudi zavzemala najvišje stopnje na družbeni lestvici, ali stala v svetu strokovnjakov obdana z najvišjo učenjaško slavo. Vse navidezno filozofske in suverene trditve o edino oportunem »strokovnem« gledanju na svet in ljudi, trditve, ki se v dobah težkih odločitev tako pogostoma ponavljajo, pomenjajo v bistvu vendarle samo beg iz življenja, znak neživljenjskega, pesimističnega nastrojenja današnjega razumnštva, kompenzacijski trik skrušenih in neborbenih natur. Luči pod mernikom!

Kdor živi — kakor učitelj — sredi pravega življenja, v objemu butajočih valov današnjih kulturnih krčev in nezavarovan po raznih pisarniških in učilniških valolomih pred neposrednim dotikom teh krčevitih pretesov, si ne more privoščiti luksusa takih suverenih gest. Hočeš, nočeš: življenje ga potegne za seboj, proti toku ne more, odločiti se mu je proti enemu ali drugemu bregu. V tej odločitvi leži njegova politična usmerjenost.

To je prvi del našega poglavja o »učiteljstvu in politiki« in ta ni niti žalosten, niti klavrn, je naraven in zato nujen.

Sledi pa drugi del, in ta ni nujen. Po svojem vzvišenem poklicu vzgojitelja naše mladine mora stremeti učitelj kljub politični razčlenjenosti svojega šol. okoliša in preko vseh strankarskih strasti po takih odnosih z vsemi roditelji svoje, v vzgojo mu izročene dece, da mu je njegovo vzgojno delo ne samo omogočeno, marveč tudi spremljano s simpatijami in podporo vsega vaškega občestva. Dobro vemo, da je v današnjih razmerah to laže zahtevati nego izvršiti, toda krivda, kjer se taka strpljiva atmosfera, ki edina jamči za plodonosno kulturno delo, ne da doseči, ne sme v nobenem primeru bremeniti na učiteljstvu. To krivdo lahko mirnodušno prepustimo drugim ter jim spijlmo s korektnim, pravega vzgojitelja vrednim postopanjem žerjavice na njihove glave. Metode današnjih političnih aren niso niti kulturne niti vzgojne. Isti razlogi, ki nam učiteljem branijo prestopati šolske pragove z revanžnimi naklepi, nas morajo obvarovati pred vsakim sličnim korakom izven sten šolske učilnice.

Aktivno poseganje učiteljstva v dnevne politične borbe šolskega okoliša moramo kljub načelnemu reklamiranju svojih državljanskih pravic vendarle odklanjati in pred njim svariti. In to ne samo zaradi poklica, ki ga vršimo, ampak tudi v lastnem, dobro razumevanem interesu. Največ zla rodi vendarle naša vloga političnih eksponentov ene ali druge boreče se stranke v okolišu našega službenega mesta.

Pri vsaki izpremembi politične »sreče« pade en del učiteljstva vedno med premagance in okuša vse sladkosti starega gesla zmagovalcev »vae victis!« Kakor po programu sledi nato jadikovanje in ogorčanje nad brezobzirnostjo političnega nasprotnika in kar naenkrat se spomnimo, da veljajo ali bi vsaj morali veljati za vse čase neki moralni zakoni, ki smo jih sami še pred kratkim držali kot neoportune sentimentalnosti v najbolj skritem kotu svojega političnega arsenala, v dnevih sreče in zmagoslavja. Na tihem ali pa v najožejem prijateljskem krogu pa v isti sapi že kujemo revanžne naklepe za dneve, ki se vrnejo, ki se morajo vrniti, kajti »resnica in poštenje morata končno zmagati«.

Tovariši! Po tej poti ne pridemo nikamor! Kdorkoli se zaloti pri taki misli in jo tisti trenutek zavestno in ogorčeno ne odkloni, ni zrel za našo stanovsko organizacijo, ni sposoben, da bi služil vzgoji in pomirjenju našega naroda, je zgrešil svoj poklic, spada pod bič, ki čisti Gospodov tempel od farizejev. Pravila stanovske organizacije bodo ostala vse dotlej mrtva črka, neiskrena kulisa, če ne menjamo duha, ki straši med nami še izza dobe pred deklaracijo. Razklani smo med seboj, člani iste strokovne organizacije, po krivdi lastne nestrpnosti in neljalnosti. Medsebojno nezaupanje in škodoželjnost sta edini plod, ki uspeva na takem terenu. Nič čudnega, če politične stranke lahko brezobzirno stopajo preko učiteljstva in njegovega gorja, saj vedo, da vsaj en del učiteljske »solidarnosti« vedno odobrava njihov bojni pohod. Tu je ris vsega zla, od tu naša nemoč. Sila izhaja iz medsebojnega zaupanja. Tega

pri nas ni. Zato smo atomizirani kljub enotni organizaciji in šibki navzven. Kdor sebi ne more diktirati discipline, ne bo izsilil ugleda od nikogar, ne bo žel spoštovanja svoje volje. Slabimo se kot stan, zato pa tudi kot politični pristaši nimamo one moči, ki jo daje posameznikom trdno organiziran stan, iz katerega izhajajo. Učiteljstvo je gojilo v splošnem vedno politične ambicije. Naravno, saj ga ljudstvo povsod krvavo potrebuje in si napredka narodne kulture niti ne moremo predstavljati brez učiteljskega sodelovanja. Poli-

tična moč izhaja pa iz ljudstva. Ko bo ljudstvo imelo sleherni moment občutek, da je učiteljski stan v vseh svojih posameznikih enoten, ter da veže vse učitelje enotno hotenje v vzgoji k strpljivosti, bo sledilo s simpatijami in pristankom svojim vzgojiteljem. Po naši krivdi nas narod ne sme ločevati na dobre — in slabe učitelje. Notranji pristanek ljudstva na naše delo je edina moč, ki spremelja učitelja tudi kot politika. Ta moč bo pa dovoljno jamstvo, ki nas bo varovalo pred demagogi. Dovoljno — a tudi edino!

Etična in moralna vrednost resolucij proti upravi JUU

Znano je, kako se je sestavljala III. lista na glavni skupščini JUU v Novem Sadu in učiteljstvu je tudi znano, kake priprave se vršijo pri sreskih društvih, da se ustvari neka gotova situacija in »potrebno« razpoloženje proti centralni upravi JUU. Tako je bilo tudi v Novem Sadu 1. novembra 1936.

Po zaključku skupščine, ko se je članstvo že razšlo, je potegnil novi predsednik iz žepa »svojo« resolucijo in jo dal na glasovanje, dasiravno ta točka ni bila na dnevnem redu. Od 50 še preostalih (skupno število članov znaša preko 100) je naštel 25 članov, ki so glasovali za resolucijo in jo je, ob protestu in nezadovoljstvu ostalih, proglasil za sprejeto.

»Dan« od 1. XI. 1936. je prinesel naslednjo vest: »Na koncu je bilo sklenjeno, da se predložena resolucija obravnava na prihodnji skupščini.« »Politika« od 3. novembra je objavila resolucijo, sprejeto na navedeni način.

1.

Novi Sad, 2. novembra,

Kot je znano se je vršila včeraj v Novem Sadu skupščina Učiteljskega združenja. Poseben odbor je sprejel danes resolucijo, ki se glasi:

»Obsodil je postopek glavne uprave JUU, ki vodi Učiteljsko združenje na političen teren, a zapostavlja brige za učiteljski stan in šolski pouk ter s svojim postopkom ruši vse mostove med učiteljskim stanom in centralno prosvetno oblastjo odnosno ministrstvom prosvete.«

Članstvo naj presodi kdo ima prav.

Kdo vodi združenje na politični teren.

»Deklaracija« o smeri stanovske politike JUU, ki jo je sprejela sarajevska glavna skupščina JUU leta 1935., odreja o tem sledeče:

Zaradi tega smatramo za kvarno vsako stanovsko-politično organizacijo, osnovano na strankarsko politični, verski ali plemenski osnovi.

Politika združenja mora težiti za ustvarjenjem zadovoljstva in duševnega miru pri učiteljstvu in zavesti pravičnosti v stanovskem in javnem življenju. Dvigati mora zdrav optimizem in pobijati malodušnost.

V šoli in med narodom mora učiteljstvo utrjevati vero v državo, njeno moč in njene sposobnosti, da more nuditi s svojim prirodnim bogastvom narodu vse blagostanje.

Zato mora učiteljski stan obvarovati svojo neodvisnost na vse strani, da bo lahko paraliziral vse kvarne vplive dnevne politike na šolstvo in prosveto, ter mogel braniti in zastopati interese stanu in šole napram vsakemu režimu.

V pogledu političnih in državljanskih pravic pušča združenje članstvu svobodo opredeljenja in dela izven organizacije. Toda tudi to delo mora biti v skladu s skupnimi interesi stanu.

Združenje bo odločno branilo skupne duhovne, socialne in pravne interese stanu in ščitilo državljanske pravice učiteljstva.

Predsednik JUU je v svojem govoru na glavni skupščini v Novem Sadu še posebej naglasil čisto stanovsko linijo v JUU in rekel dobesedno:

Za realizacijo smotrov mora obvarovati združenje izvenstrankarsko smer.

V organizaciji se moramo izogibati vsakega plemenskega, verskega in strankarskega opredeljevanja in na ta način preprečiti, da bi se s takih vidikov reševala naša skupna stanovska, šolska in prosvetna vprašanja.

Učiteljstvo je bilo vedno nosilec nacionalne, verske in tudi politične tolerance v svojih vrstah in med narodom. Na tem potu moramo vztrajati, ako želimo, da nam bodo interesi naroda in države najvišji zakoni. Delo na duhovnem zblizanju moramo nadaljevati v smeri, ki bo obvarovala tudi vse zdrave osnove naše individualnosti.

Čisto stanovsko linijo organizacije je treba čuvati ob vsaki priliki. V maksimalen program je treba postavljaliti zahteve, ki so skupne vsemu učiteljstvu. Potrebno je zahtevati in naglašati ono, kar nas druži, a ne ono, kar nas razdvaja. Prva dolžnost nam mora biti ohraniti nezavisnost združenja na vse strani, da bo moglo paralizirati kvarne vplive dnevne politike na šolo in prosveto in da bo moglo zastopati in braniti interese šole in svojega stanu napram vsakemu režimu.

Nikogar naloga ni, a najmanjše naj bi bila naloga stanovske organizacije, braniti svojim članom javno opredeljevanje izven organizacije, ker so to državljanske pravice vsakega učitelja.

Znano je, da je bila prva lista sedanje uprave JUU na tej deklaraciji osnovi, a znano je tudi, da je bila III. lista čisto na nasprotni strankarski osnovi.

Skrb JUU za stanovska in šolska vprašanja.

Ze samo dejstvo, da je učiteljstvo na novosadski skupščini pokrenilo vprašanje državljanske vzgoje in državljanskega pouka, dokazuje dovolj jasno, kako netočna je trditev resolucije.

Poročila o delu JUU v letu 1934/35. in 1935/36. poudarjajo sledeča vprašanja, s katerimi se je bavilo JUU: šolsko nadzorstvo, šolsko upraviteljstvo, šolski učbeniki, učni načrt in program, učiteljski praktični izpiti, zidanje in vzdrževanje šol, prenatrpanost otrok v razredu, uredba o znižanju draginjskih doklad, reforma učiteljske izobrazbe, učiteljska stalnost, disciplinski predpisi, šolski otroci in njihova zaščita, učiteljevo delo izven šole, materialni in pravi položaj učiteljstva in drugo.

Piscem resolucije je dobro znano, da se je s temi vprašanji bavila tudi glavna skupščina v Novem Sadu (in v Sarajevu), in da se je z njimi stalno bavila tudi centralna uprava — v kolikor je ne ovirajo oni tovariši, ki na znani način stalno ovirajo delo združenja.

2.

Učiteljstvo zahteva, da glavna uprava Učiteljskega združenja onemogoči in prekine vsako politiziranje pri društvih, ker bi moglo od tega imeti učiteljstvo samo škodo in ono ne želi delitve med centralno upravo JUU in ministrstvom prosvete. Z gnusom prehaja učiteljstvo preko akcije, da se strahopetno z anonimnimi letaki rušijo vse sponne med učiteljstvom in našimi starešinami.

Na napačen naslov.

V pogledu politiziranja po sreskih društvih JUU je naslovljena resolucija na napačen naslov, ker je stališče uprave JUU jasno iz deklaracije in predsednikovega govora na glavni skupščini v Novem Sadu; centralna uprava se namreč ravno bori proti vnašanju politike v JUU.

3.

Učiteljstvo Novega Sada obsoja gornji postopek glavne uprave JUU in zahteva od pametnega učiteljstva koristno smer novega sporazumnega dela in čim tesnejšo zvezo in sodelovanje z ministrstvom prosvete.

Kdo ruši mostove...

Glede prigovora zaradi potrebnih zvez in sodelovanja združenja s pristojnimi, je treba upoštevati tudi sledeče:

Glavni odbor je v predstavi predloženi ministrstvu prosvete in v svojem komuniqueju še posebej naglasil potrebo kolaboracije in sodelovanja s prosvetno centralo.

Predsednik JUU je na novosadski glavni skupščini odposlancu g. ministra še posebej poudarjal sodelovanje s prosvetno centralo s sledečimi besedami:

VSEBINA:

Učiteljstvo in politika.

Etična in moralna vrednost resolucij proti upravi JUU.

Naš glas: Ali se zavedaš? — Kako najkoristneje izrabiti čas brezposelnosti? Rdeči križ in državni nameščenci.

Naša vas: Organizacija dela v Jugoslaviji. LISTEK: † Friderik Repovš. — † Pepetu Mohorku!

Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. — Učiteljska tiskarna. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

»Gospod odposlanec g. ministra! Prosim Vas, bodite tolmač pri gospodu ministru, da jugoslovanski učitelj, dasiravno odločno brani svoje pravice — ne zaradi sebe — nego zaradi šole, naroda in države, so na razpolago in vedno pripravljeni podpreti vsak progres prosvete, naroda in države.«

Glavni odbor JUU je v komuniqueju od 2. junija 1936. izjavil sledeče:

»Glavni odbor smatra, da bi bil vsak poskus cepljenja organizacijskih moči, umetnega vpliva in delitve, v današnjih razmerah težak zločin napram narodni šoli in narodu, zločin, ki bi imel dalekosežne posledice. Učiteljska organizacija je izvenstrankarska ter se njeni smotri strinjajo s smotri najširše politike naroda in države.«

Nasprotno, uprava je ob vsaki priliki, ko so se rešavala prosvetna in šolska vprašanja, brez poziva, sama po svoji dolžnosti stavljala svojo pomoč na razpolago, ampak se to ni hotelo sprejeti. To se tudi jasno vidi iz komuniqueja glavnega odbora od 2. junija 1936., v katerem stoji:

»Naravno, da je sedaj potrebna dobra uredba (mišljena je uredba o vzdrževanju narodnih šol) in smiselna organizacija dela ter bi bilo zelo dobro, ako se za izvedbo te zamisli zahteva še vnaprej sodelovanje učiteljske organizacije.«

Dalje stoji v istem komuniqueju, kjer je govor o disciplinski uredbi:

»Smatramo, da more biti tudi v tem vprašanju sodelovanje organizacije samo v splošno korist.«

A v Novem Sadu je bilo učiteljstvu rečeno: »Od včeraj so vrata ministrstva zaprta za združenje in vse one, ki bodo glasovali za prvo listo.«

Združenje je sodelovalo pri vsakem prosvetnem vprašanju, kadarkoli je bilo pozvano na sodelovanje, in ve, da je to njegov smoter in njegova dolžnost — a prav tako mora čuvati pravico, čast in ponos učiteljstva.

4.

Obsoja se netovariški in nepravilen postopek izključenja treh učiteljev iz članstva JUU, a istočasno se ne odobrava način gospodarstva z učiteljsko imovino, ki se brezbrizno razmetava z visokimi nagradami, potnimi stroški članov glavne uprave JUU.

Izključitev iz članstva JUU.

Izključitev treh učiteljev iz članstva JUU je izvršeno s pravilnim postopkom po pravilnikih, ki so bili v veljavi v času postopka. Za izključitev so glasovali vsi delegati, le osem jih je bilo proti.

Nemoralno bi bilo, ako bi šla skupščina mimo pogrške predsednika sreskega društva, ki predlaga nezaupnico predsedniku centralne uprave JUU, ker da je ta preostro nastopil v obrambo učiteljskih in tudi uradniških prejemkov in ker je zaradi tega prišel v konflikt z merodajnimi činitelji.

Nemogoče je, da bi skupščina mogla odobriti, da ostane kdo še nadalje član združenja, ako se namenoma ne odzove pozivu stanovskega častnega razsodišča, ker za tak primer predvidevajo pravila prenehanje članstva.

Gospodarstvo z učiteljsko imovino.

Brez kakršnihkoli konkretnih dokazov se vrši s tem vprašanjem največja demagogija.

Uprava se kleveta zaradi slabega gospodarstva in zaradi trošenja onih kreditov, ki jih je odobrila glavna skupščina. Točno v tem okviru se troši.

Dasiravno je skupščina prešla z indignacijo preko klevetniške brosure, ki se je brezplačno delila na skupščini, širijo nasprotniki še nadalje svoje klevetniške namene »o gospodarstvu uprave«.

Na skupščini se ni nikdo javil k besedi, da bi s številkami dokazal, v čem obstoja slabo gospodarstvo uprave.

Resnica je, da je sedanja uprava dobila slabo gospodarstvo v administraciji izdaj JUU, pri kličejh, v knjižnici itd., da jemlje mnogo časa in energije urejevanje starih pododanih stvari; resnica je, da so proračun

in dohodki sorazmerno manjši od onih, ki so jih imele prejšnje uprave, da niti ena prejšnjih uprav ni imela posla s tako težkim stanjem in da so vse prejšnje uprave delovale v lažjih okoliščinah.

Resnica je, da je glavna skupščina v Novem Sadu tudi na predlog uprave znižala proračun centralne uprave za 158.300 dinarjev in da mora sedanja uprava vršiti s razmeroma mnogo manjšim proračunom mnogo večje posle.

Resnica je, da imajo funkcionarji sedanje uprave manjše nagrade za mnogo večje, obsežnejše in odgovornejše posle, nego prejšnje uprave.

Tajnik prejšnje uprave je imel za mnogo manjše delo 1500 din, a sedaj ima za večje delo 1000 dinarjev. Pomočnika sedaj ni, a prej je bil. Personalnemu referentu je znižana nagrada od 1000 na 500 dinarjev. Pravemu referentu je znižana od 1000 na 500 dinarjev. Pomočnik »Narodne prosvete« je dobival od prejšnjih uprav 1000 dinarjev, a sedaj samo 500.

Jasno je torej, da je vsako raznašanje vesti o slabem gospodarstvu uprave tendenciozno in zlonamerno. Ko je skupščina v prvem letu te uprave izvolila predsedstvo deloma izven Beograda, ni bil s tem niti najmanje obremenjen proračun JUU, a tudi proti temu se je vpilo in klicalo ter zahtevalo, da se zaradi neodvisnosti prenese tudi to na proračun JUU. Šlo se je tako daleč, da se je javno denunciralo pri glavni kontroli glede tega vprašanja in o tem opozorilo tudi mestno kontrolo. Ko je bila stvar prenesena na proračun JUU, se je začelo vpiti in uganjati demagogijo zopet v nasprotno smer.

Namenoma se prikriva članstvu, da sedanji funkcionarji niso samo »reprezentantje« učiteljskega stanu, marveč da oni tudi delajo ter ves svoj prosti čas porabijo v korist združenja in učiteljstva, na lastno škodo in škodo svoje družine.

Tudi v pogledu dnevnice se razširjajo lažnive vesti. Dnevnice prejšnje uprave so znašale po 150 dinarjev, a sedanje le 100 dinarjev, točno toliko, kolikor predvidevajo pravila. Te se izplačujejo samo v okviru skupščinskih odobritev.

Klevete, ki mejijo na fantastičnost, se mečejo z nekega gotovega kraja v notranjost države in skrajni čas je že, da članstvo samo nastopi proti taki akciji.

5.

Ne odobrava se dosednji način pisanja »Narodne prosvete«, ki je postala osebno sredstvo dobro nagrajenih posameznikov, za sistematično rušenje vsake skupnosti s prosvetno centralo na škodo učiteljskega stanu.

»Narodna prosveta« je neodvisen učiteljski organ.

Na glavni skupščini so dali delegati jasne direktive, da naj »Narodna prosveta« še odločneje čuva učiteljsko čast. Prav zaradi tega, ker noče biti nikomur osebno sredstvo, jo napadajo. Okoli nekega drugega »lista« so oni, ki so dobro nagrajeni, a »nagrada« onih, ki čuvajo čast in lice »Narodne prosvete« — se ve kakšna je. Nikoli se ne bo »Narodna prosveta« spozabila, da bi delovala in pisala proti učiteljskim interesom. Sodobno prepuščamo zgodovini.

6.

Izražajoč svoje nezadovoljstvo s takšnim delom glavne in sekijske uprave JUU, sklenu učiteljstvo Novega Sada, da se pismenim potom izkaže resnična hvaležnost gospodu Dobrovoju Stošoviću, ministru prosvete in njegovemu dobremu sodelavcu in zaščitniku učiteljskih interesov gospodu Iliji Maričiću, načelniku osnovnega pouka pri ministru prosvete, za hitro sprejetje koristnih uredb o vzdrževanju narodnih šol in disciplinskih sodišč.

Objektivno priznanje.

Glavni odbor je še posebej poudarjal v svojem komuniciju od 2. junija 1936. sledeče:

Glavni odbor ugotavlja z zadovoljstvom in priznanjem odločilni faktorjem dva važna ukrepa v korist narodne šole in narodnega učiteljstva, in sicer: delen prenos vzdrževanja narodnih šol na banovine in spremembo disciplinskega postopka za učiteljstvo.

Predsednik JUU je na glavni skupščini v Novem Sadu 3. avgusta 1936. v svojem svečanem govoru rekel:

V splošni prosvetni politiki je treba — kljub premestitvam, ki imajo kvarne posledice za učiteljstvo, šolo, prosveto in kulturo — objektivno ugotoviti in priznati lep napredek, ki je storjen s delom naše prosvetne centrale — ministristva prosvete — v zadnjem letu. Važna prosvetna vprašanja vzdrževanja narodnih šol, šolskih učbenikov, šolskega nadzorstva v zvezi s reformo višje pedagoške šole, disciplinskih predpisov za učiteljstvo narodnih šol in še neka druga prosvetna vprašanja so se v zadnjem letu premaknila z mrtve točke.

V tem pogledu sta udruženo in narodno učiteljstvo vedno na razpolago za vsako delo, ki pomenja napredek prosvete.

Naš končni smoter mora biti: reformirati v duhu demokracije tudi prosvetno zakonodajstvo! Novela zakona o narodnih šolah in novela uradniškega zakona se vsilujeta kot stvarni potrebi.

7.

Učiteljstvo prosi, da se spremeni uredba o znižanju uradniških plač, da se čimprej zagotovi učiteljstvu stalnost in pospeši rešitev o izdaji učbenikov državnih izdaj,

za državne kakor tudi manjšinske razrede, po najnovejšem učnem načrtu in programu in da se popravi krivica učiteljicam poročenim z učitelji ter se jim vrne polna draginska doklada z ozirom na to, ker imajo enake dolžnosti, da imajo tudi enake pravice.

Za učiteljsko stalnost in zboljšanje materialnega stanja učiteljstva.

Znano je, koliko dela današnja uprava JUU ravno za učiteljsko stalnost. V tem pogledu je določila referate o učiteljski stalnosti kot potrebi šole in naroda na vseh banovinskih skupščinah in stavila to temo tudi na dnevni red glavne skupščine, v zvezi z državljansko vzgojo in poukom.

V preteklem letu je ta akcija s prepričevalnimi razlogi in krepkim apelom zavzela najširše dimenzije, in se je prosilo za pomoč ne samo ministristvu prosvete, da se to reši potom predloga s finančnim zakonom. Na učiteljsko stalnost so opozorjeni in zaprošeni za pomoč vsi vplivni ljudje naše države, vsi ministri, senatorji, narodni poslanci in prija-

telji narodne šole in narodnega učitelja. Dokumenti o nacionalnem delu narodnih učiteljev in o njihovih zaslugah pred vojno, med vojno in po vojni, so poleg ostalega imeli smoter pomagati pridobiti učiteljsko stalnost.

Nič manjša ni bila akcija, ki jo je izvedla sedanja uprava JUU z ostalimi uradniškimi združenji za zboljšanja socialnega in materialnega stanja.

V to akcijo je vstavila uprava maksimalne napore. Prisotnost tako ogromnega števila delegatov raznih stanovskih in kulturno prosvetnih ustanov, kakor tudi toplo izkazana hvaležnost in solidarnost je najboljši dokaz, koliko je ta uprava naredila ne samo za učiteljstvo, nego za ves uradniški stan.

Od učiteljstva in od članstva zavisi kakšni bodo uspehi.

Iz gornjega se vidi, da je moralna pravica na strani JUU, da je delo združenja čisto, dobro, idealno in, ako hočete, pošteno, ker se združenje bori za pravico in čist izraz združenja.

Zgodovina bo pravilno presodila kdo je imel prav.

Naš glas

Ali se zavedaš?

Hlapec je zadovoljen z večerjo, kaj bi mu svoboda in umetnost. Hlapec ni hlapec zato, ker hlapčuje, marveč, ker se tega niti ne zaveda!

Srečko Kosovel.

Tovariš, tovarišica!

Ali se zavedaš, kaj pomenja pasivnost in indiferentnost do skupnih stanovskih problemov?

Ali se zavedaš, kam vodi nepremišljena in zgolj destruktivna kritika in obrekovanje učiteljskih samoobrambnih akcij?

Ali se zavedaš, koliko škode povzročajo razni denuncianti in oni, ki jih moralno ščitijo?

Ali se zavedaš, komu koristi naša nesloga, neorientiranost in razcepljenost in kdo to podpira?

Ali se zavedaš, kdo forsira in daje prednost nestanovskim, političnim in svetovno nazorskim parolam in čemu?

Ali se zavedaš, kam vodi hlapčevstvo, klečeplazenje, osebno stremuštvo in denunciantstvo?

Ali se še spominjaš klavrne figure učitelja iz bivše Kranjske?

Kako najkoristneje izrabiti čas brezposelnosti?

Mar je bila že vsa zemlja zavzeta, ko ste se rodili? Ali je zemlja prenehala nositi sadove dela? So že vsa mesta zasedena? Vse možnosti izčrpane? Ali so že vse tajnosti prirode preiskane? Ali ni ničesar, s čimer bi mogli izkoristiti bežeči čas v svojo korist in korist drugih? Ali je boj za košček kruha že tako oster, da morate biti zadovoljni, če le tako živitarite? Mar ste prejeli dar življenja v dobi, ko so vse znanosti preteklih časov za vas nakopičene, edino zato, da za eno enoto pomnožite vsoto animalnega življenja? O. S. Marden.

Mnogi znanstveniki preiskovalci človeškega življenja so opazili in ugotovili, da je popolno in prisilno brezdelje za človeka mnogo težje in obupnejše kot najtežje delo. Nič ni bolj neprijetno in neznosno kot živeti brez želji in stremeljenj, brez zanimanja in brez poklicnega, marljivega udejstvovanja in napredovanja. Tak človek nezno občuti svojo ničevnost, svojo osamljenost in zapuščenost, svojo odvisnost in nemoč, svojo notranjo praznino in puščobo, polno črne žalosti, pesimizma in obupa. Smelo lahko trdimo mi, ki čutimo pezo brezposelnosti na lastnih hrbtih, da je brezposelnost mati najtemnejše puščobe, najgloblje nezadovoljstva in najhujših duhovnih muk.

Nedelavnost ni nikomur prirojena, to čuti in ve najbolj 790 slovenskih fantov in deklet, ki po diplomskem učiteljskem izpitu čaka s prekrizanimi rokami v brezdelju, zapostavljenosti in v neupoštevanosti.

Tudi mi moramo kot posamezniki in celota najti izhodišče h kakršni koli pozitivni in smotreni delavnosti. Toda kakšni?

Potovanja.

Mladina pretekle dobe je svoj prosti čas izkoristila za potovanja in tako prihajala v stik z raznimi ljudmi, spoznavala nove kraje, nove šege in običaje. Mi brezposelni, ki imamo časa več kot dovolj, bi ga lahko izkoristili s potovanjem. Toda, kdo bo danes potoval, še lezel s polzevske počasnosti po dolgih prašnih cestah, kam? Iz nestalnosti v negotovost, brez upov in nad, brez načrtov za bodočnost. Ne, potovanja niso za nas! Ceste so rezervirane za drveče avtomobile vseh vrst. In današnji čas nima prostora in še manj razumevanja za potujoče brezposelne inteligente.

Šport.

Potem pa šport, gimnastika! Treba je imeti specialne sposobnosti, biti rekorder, ljubljeneč publike, sicer današnji šport nima pravega smisla. So še mesta športnih trenerjev, a zato je treba specialnega znanja. Zakon o obvezni telesni vzgoji predvideva posebne telovadne učitelje, a to vse je še samo na papirju. Šport kot kruh zahteva, da si rekorder, da imaš izredne fizične sposobnosti, da si strokovnjak, kar zahteva večletni študij

Ali veš, kaj je rezultat strahopetnosti in mehkih hrbtenic?

Ali se zavedaš, da je temeljita samovzgoja in prevzgoja samega sebe časovna nujnost?

Ali se zavedaš, da je čim večja aktivnost, složnost in enotnost pri skupnih akcijah edina samoobramba?

Ali se zavedaš, da učiteljevo delo ni samo študij znanstvenih del, ne samo iskanje najuspešnejše učne metode, ne samo v razredu, ne samo v svoji sobici, temveč tudi na vasi, med kmeti in delavci?

Ali se zavedaš, kakšno mora biti učiteljevo delo, na čem mora temeljiti, kam mora voditi? Zakaj in čemu?

Ali se v polni meri zavedaš svojih dolžnosti in obveznosti do brezposelnih, do samega sebe, do sotovariša, do vseh pripadnikov učiteljskega stanu?

Ali veš, s kakšnim svojim delom največ koristiš učiteljski skupnosti in avtoriteti ter tako posredno tudi sebi?

Vse to moraš jasno vedeti, vsega tega se moraš dobro zavedati, če nočeš biti — hlapec, ne zato, ker hlapčuješ, temveč zato, ker se svojega hlapčevanja niti ne zavedaš!

140 Svare

Šiv.

Samoizobrazba.

Časa imamo dovolj, da spopolnujemo svoje strokovno znanje, da bomo tako nekoč smoteno posvetili svoje energije šoli in njenemu napredku. Nočemo omalovaževati šole s tem, da bi v njej izvajali le topo obrtništvo. Želimo si reformnih, poskusnih šol in možnosti, da dvignemo naše narodno šolstvo na višino čeških šol. Zahtevamo poklicne zaposlitve, a v šolah novih metod! Mi hočemo dela, uspehov, priznanja! Razmahniti hočemo svoje sile in realizirati svoje pogažene, velike zasnove.

Utrditev stanovske zavesti.

Poleg vsega tega moramo utrditi v sebi stanovsko zavest ter razviti čut skupnosti in zavest naše moči. Že sedaj se moramo kvantitetno združiti vsi brezposelni v svojih odsekih in krožkih. Pa ne samo to! Stopiti moramo v najozje tovariške stike z učiteljskimi, kakor tudi z že nastavljenimi tovariši. Prav vsi moramo poglobiti medsebojne tovariške in prijateljske odnose ter tvoriti enotno defenzivno učiteljsko fronto. Te tako bomo rastle v resničnem tovarištvu ter globoko vsidrani stanovski zavesti. Te tako bomo z združenimi močmi dvignili avtoriteto učiteljstva, dosegli ločitev prosvete od politike ter končno osvoboditev šole, učenca in učitelja.

941 Y.

Rdeči križ in drž. nameščenci

Statistika Rdečega križa za leto 1935. kaže, da je bilo od 143.903 članov, državnih nameščencev 102.897, tedaj 71,50 %. V dravski banovini je bilo razmerje sledeče: Od 13.009 članov je bilo v državni službi 7610 članov ali 58,50 %.

Težke razmere, v katerih živijo danes državni uslužbenci, so vzrok, da članstvo pri nas zaostaja za številom v drugih banovinah. Glavni odbor nam je poslal za dobo 10 let točen obračun, koliko je prejel iz dravske banovine. Prejeli smo za Din 596.547,14 več, kakor smo dali Glavnemu odboru, saj je prejel v navedenem času od odborov društva v dravski banovini Din 2,204.379,06, od državnih oblastev, vseh drugih ustanov in privatnih oseb pa 435.272,50

Skupaj Din 2,639.651,56

V istem času je nakazal Glavni odbor našemu odboru in ostalim edinicam v dravski banovini raznih podpor v gotovini Din 3,065.398,70, raznega materiala pa v vrednosti 170.800,—

Skupaj Din 3,236.198,70

Društveni davek je za naše razmere res previsok in treba bo misliti na združitev organizacij s sorodnimi cilji, da bi se na ta način omejilo število društev in znižalo občutno plačevanje članarine. Rdeči križ naj bo ona vsenarodna organizacija, ki naj družijo vse ustanove. Zato naj tudi državni uslužbenci, vstopijo v vrste članov Rdečega križa in naj pri njem sodelujejo. Jos. Skalar.

Naša vas

Organizacija dela v Jugoslaviji

Jugoslavija se smatra v splošnem kot bogata dežela. Sekula Zečević, beograjski trgovec in poslanec Jugoslovanske nacionalne stranke, je izdal knjigo, ki zastopa nasprotno tezo. Kje je resnica? Je li Jugoslavija bogata ali revna dežela? Odgovor ni težak. Jugoslavija je bogata na skoro da neizčrpni naravnih zakladih, toda revna na kapitalu, na konstruktivnih organizacijskih talentih, na uporabnih možnostih talenta in delovnih sil. Ze Kozarac je napisal pred svetovno vojno roman »Mrtvi kapitali«. Danes je pa v združeni državi postal ta problem še važnejši. Zečević, ki je praktičen trgovec in dober jugoslovanski rodoljub, obravnava ta problem popolnoma neromantično, realistično in praktično. Mogoče je njegov pesimizem še prevelik. Toda v deželi, v kateri se pri presojevanju perečih vprašanj malokdaj uporablja zlata srednja pot, se to ne sme šteti preveč za zlo. Gotovo je, da knjiga ni izšla izpod peresa modrojočega narodnega gospodarja, marveč se ji pozna, da je njen pisatelj mož praktičnega življenja.

Sekula Zečević, polnokrven Hercegovinec, toda brez smisla za epično širino in romantiko svojih rojakov, ima izredno globok čut za gospodarska dejstva. V kratki razpravi se dotakne najvažnejših gospodarskih problemov Jugoslavije in kritično ocenjuje gospodarsko politiko jugoslovanskih vlad v preteklih časih; to zlasti glede agrarne in kolonizacijske politike. Tudi industrijsko politiko vrednoti v svoji knjigi ter ostro graja zlasti preplavljanje Jugoslavije po tujem kapitalu. Če bi bili tuji resnični prijatelji naše države, bi vprašali Jugoslovane: »Kaj delate in kaj ste že storili? Kakšne so vaše ceste, vaši mostovi in vaše železnice? Kako živi vaš kmet, kako dolgi so vaši prekopi in koliko rek ste že regulirali?«

In tako prihaja Zečević k osrednjemu problemu svoje knjige. Neizmeren je čas, ki se v Jugoslaviji izgublja. Da se zajezi ta ogromna škoda, je samo ena pot — obvezna delovna služba. Neizrabljen čas je v Jugoslaviji največje bogastvo, ki se mora v njeno korist uporabiti. Delovna služba ima pa v

1 Sekula Zečević: »Siromaštvo Jugoslavije«. Beograd 1936. Cena ca. 28 dinarjev.

Jugoslaviji zelo nesimpatičnega prednika — kuluk, ki je v svoji primitivnosti samo škodoval ideji delovne službe. Kljub temu je zasebna pobuda dosegla že lepe uspehe. Profesor Lazar Popović se je posvetil organizaciji akademskih delovnih čet, v Hercegovini gradi Čedomir Milić s svojimi Sokoli hiše, vodnjake in sanacijske objekte, ki pomenijo za hercegovinske vasi pravo dobroto.

Zečević je seveda zagrabil problem v celoti. Zasnoval je velikopotezen načrt za jugoslovansko delovno službo. Ta naj bi se (kakor na Poljskem) organizirala iz vojnega ministertva. Ta delovna služba naj bi zaposlila moške in ženske in sicer za dobo šestih mesecev. Tudi pravne cilje naj bi ta služba zasledovala; smoteno naj bi gojila čut za sistematično, socialno in kolektivno delo vseh jugoslovanskih državljanov. In prav to je Kolumbovo jajce Jugoslavije.

Zanimivo je, da postavlja Zečević tudi finančni načrt za javna dela, ki naj se izvrše s pomočjo delovne službe. Ta načrt nalikuje do pičice Mussolinijevemu obveznemu posojilu s pritegnitvijo tudi nepremičnin.

Originalna knjiga, ki obravnava siromaštvo Jugoslavije, predlaga pa istočasno reformne načrte, se mora vsekakor pozdraviti, ker skuša služiti novim vrednotam. Zato predstavlja rodoljubno delo, ki ga je treba temu primerno ceniti. Sile preteklosti ne smejo hromiti jugoslovanske gospodarske moči, ki potrebuje takih praktičnih moči in knjig.

Op. ur. Ponatiskujemo to oceno, ki jo je spisal Bogumil Vošnjak za »Prager Presse«, da opozorimo na delo, ki je vredno zaradi svoje aktualne vsebine, da si ga nabavi vsak učitelj, ki bi se rad nekoliko orientiral po sodobnih gospodarskih problemih naše domovine in to brez ozira na to, ali kdo soglašala s pisateljevimi reformnimi načrti ali ne. Mimo teh ima knjiga veliko vrednost kot objektivni informator suhih gospodarskih dejstev. Iz vsebine naj omenimo, poleg drugih, sledeča poglavja: Agrarna reforma, iseljeništvu in iseljenici, poljoprivreda in poljoprivredni proizvodi, melioracija zemljišta, stanje naših šuma in šumarstva, naša unutrašnja politika, smisao i veličina našeg siromaštva itd.

Splošne vesti

SNOVANJE PODPORNEGA FONDA SE NADALJUJE.

Sprejme se predlog o ustanovitvi obrambnega fonda in sicer po 2 dinarja mesečno od člana. (Sresko društvo Murska Sobota.)

Članarina se zviša za 3 dinarje mesečno v svrhu osnovanja podpornega fonda. En dinar gre sekciji, dva dinarja ostaneta društvu. Ko izterjamo vse dolžnike, vložimo v sekcij-ski podporni fond ponovnih 1000 dinarjev. (Sresko društvo za Črnomelj in Metliko.)

— Velike priprave uradnih učiteljskih konferenc se vršijo sedaj v novembru v dunavski banovini. Konferenca se vrše za več srezov skupaj in so poleg nadzornikov prisotni vsi učitelji iz srezov. Na te konference prihajata tudi načelnik ministrstva prosvete za osnovni pouk in načelnik za srednješolski pouk. Načelnik za osnovni pouk govori še posebej na teh uradnih konferencah. V Novem Sadu je na taki konferenci poročal sreski nadzornik o temi: »Vloga učiteljev v naši državi«, a profesor učiteljskega g. Jovanović o temi: »Učitelji in politika s stališča znanstvene pedagogike.« Te konference niso združene z organizacijskimi zborovanji, ki bodo prirejena posebej.

† Friderik Repovš

V ponedeljek 9. t. m. smo spremljali k večnemu počitku tovariša Friderika Repovša.

Omahnil je kot se zruši mogočen in trden hrast, zadet od strele, umrl je na posledicah nesrečnega padca, v letih, ko bi s svojo krepko naravo lahko kljuboval še vsem težavam in udarcem življenja. — Umrl je iskren tovariš, poštenjak in značajnež — umrl je mož.

Kadar sreča naš kmetijski človek po dolgem času svojega prijatelja ali znanca, ga vpraša: »Ali si zdrav?« Ni to samo iz vljudnosti, marveč zato, ker mu želi zdravja, ki je največje bogastvo.

Kadar je kdo tako vprašal pokojnega Repovša, je lahko že vnaprej vedel, kakšen odgovor bo dobil. Tako duševno zdravih in telesno odpornih učiteljev je malo med nami. Samo zdravje se je odražalo v vsaki njegovi kretnji, v odgovorih, vprašanjih in debati. Z užitek sem ga opazoval, kadar je kadil in pri tem žigosal krivičnike, ki jim je znal poštno izprašati slabo vest. V družbi je razvijal zdrave nazore o položaju učiteljskega, o pravnih odnosih napram staršem, javnosti in vsem, ki se zanimajo za razvoj in napredek šole in učiteljskega. Kar je nosil v srcu, je kazal povsod; vse življenje je govoril tako, kakor je mislil. Bil je poštenjak ter ga bodo pogrešali vsi, ki jim je resnica — čednost.

Zadnje čase je zaradi padca bolehal, telo je pešalo, duh pa je spremljal učiteljska vpra-

— Velik interes za JUU se je pokazal v Beogradu s strani učiteljev, ki so bili zadnji čas premeščeni v ministrtvo prosvete. Vsi ti so se na skupni listi prijaviili za včlanjenje v JUU v II. šolskem srezu, čeprav spadajo v I. šolski srez. Kar 50 se jih je prijaviilo na ta način za vpis. Velika stanovska zavest služi za vzor! V II. šolskem srezu je namreč zmagal pri volitvi uprave z 32 glasovi večine bivši predsednik JUU Pera Vuksanović, ki je bil še nedavno upravitelj, a je sedaj učitelj v Beogradu. Pred vojno in med svetovno vojno je bil 7 let narodni poslanec in mu ta leta niso všteta kakor sedanjim poslancem.

»Potrebni so nam močni moralni značaji, polni nrvnih vrlin — brez tega ni napredka, ni zdravega življenja in je vse le navidezno, lažljivo in izumetničeno.«

Kralj Peter I., učiteljem 6. avg. 1930.

— »Preganjanje nacionalnega učiteljskega v Sloveniji.« Pod tem naslovom prinaša »Slovenec« vest iz Beograda od 3. nov., s katero, kot pravi, razkrinkuje demagogijo, ki z njo skuša operirati naše »nacionalno« učiteljsvo med nepoučeno srbsko javnostjo. Prvi del tega poročila obravnava položaj do svetovne vojne in je dobila s tem srbska in hrvska javnost prvič resnično sliko o razmerah med učiteljsvom v Sloveniji. — Dobro je razumela

sanja do zadnjih možnosti. S takim duhovnim bogastvom je bil oblagodarjen pokojni Friderik Repovš. Krepke poteze njegove zunanosti, kakor tudi preudarnost besed so dokaz, da je prebivala v zdravem telesu zdrava in poštena duša. Iz njegovih ust ni nikdar prišla žaljiva beseda, marveč le rahel očitek ali opomin, da nisi govoril ali delal dobro. Nerazumljivo bo vsem, ki jim niso bili znani vzroki obolelosti, kako je mogla nesrečna usoda tako hitro streti odporno, zdravo telesno moč pokojnikovo.

Pokojni Repovš je bil vsem, ki smo ga poznali, vzor poštenjaka in pravičnika. Nobenega odgovora ni ostal dolžan, prav mirno, a krepko je poudaril s svojo odločno besedo vsako pravilnost dejanskega položaja v družbi tovarišev in znancev. Tudi v drugih krogih je ostal to, kar je bil po srcu in prepričanju: Zagovornik učiteljskega stanu, četuji njegova odločna beseda ni vsakemu ugajala. Bil je lovec in zato so ga lovski krogi prav dobro poznali ne samo kot lovca, marveč tudi kot dobrega družabnika.

V šoli je bil natančen, miren, dostojen. Kot sin ljubljanskega obrtnika se je zlasti spoznal v delokrogu strokovnega nadaljevalnega šolstva. Velik delež na napredku tega šolstva gre Repovšu, ki ni znal vajencev samo učiti, ampak tudi vzgajati. Spoznal je važnost strokovnega nadaljevalnega šolstva ter je vse delovanje v tem oziru naslonil na temelje osnovnošolskega pouka. Tako mu ni bila ta šola le formalna zunanja zadeva, nego vsebina, prilagodena duševnim sposobnostim vsakega vajenca.

javnost, da se hoče avtor s temi članki opravičevati zaradi premestitev. V kolikor se avtor hvali, da je to »prava resnična slika«, je treba pripomniti, da je pozabil na važno poglavje izpred vojne — na delitev prejemkov — po previdnosti...

»Učitelj ostani za svojim plotom, za tistim, ki sta mu ga postavila cerkev in ljudstvo.«

Ivan Cankar, Zbrani spisi, 14. zvezek, str. 253.

— Zagrebški učitelji obsojajo pisanje »Narodne prosvete«. Tako smo objavili v zadnji številki »Učiteljskega tovariša«. Zakaj? Zato, ker odločno nastopa proti stanovski nezavednosti in neznačajnosti in energično brani stanovske interese. Najzanimiveje je to, da so se po teh napadih začeli javljati novi naročniki za »Narodno prosveto«, ne samo iz srbskih, temveč tudi iz drugih banovin. To je najboljši odgovor na take napade!

— »Narodna prosveta« prinaša sklepe in poročila o osnovanju podpornih fondov s strani sreskih društev v dravski banovini ter se jako pohvalno izjavlja o tem in stavlja za vzor in vzgled drugim.

— Pokret »Naš glas«, ki prikazuje novo, sveže življenje v organizaciji JUU v dravski banovini, vzbuja v Beogradu zanimanje in odobravanje, kot znak svežih sil in svežega duha za JUU.

— Češkoslovaška številka slovenskega pedagoškega mesečnika. »Narodna politika«, ki

Doživel je kakor vsak idealen zemljan marsikako razočaranje; toda ni klonil, dokler ni podleglo izmučeno telo.

Česar svet ne more dati, naj mu podeli in povrne za vsa dobra dela Modrost, ki deli plačilo pravičnikom.

Pokojnega tovariša Repovša ohranimo v najlepšem spominu!

Josip Ambrožič.

† Pepetu Mohorku!

Na grobu ti cvetejo krizanteme kot tih pogled, kot smehljajoč pozdrav sunečih, poluvelih že dobav — in kakor ti, na vekomaj se neme.

V. Molč.

Pepo, ali je mogoče, da si utihnil, da te ni več med nami, ki smo te imeli radi, da ti je zamrl na ustnih prešerni smeh, s katerim si tako razkošno razpolagal?! Da, čudili smo se tvoji veselji naravi vsi, ki smo te poznali globlje, ki smo vedeli, da je to le krinka, ki si jo nadeneš, ko si v družbi. Teško nam je bilo ob misli, da si v resnici ves drugačen, da v samoti neizmerno trpiš, da si prikrajšan, da nimaš tega, kar imamo mi — da ti manjka ljubo zdravje.

Nikdar nisi pomišljal, če si lahko ustregel tovarišu. Vsi smo vedeli, da je Pepo vedno na uslugo, bodisi s podporo ali z dobro voljo.

TIVAR obleke

izhaja v Pragi, prinaša pod gornjim naslovom obširno poročilo o zadnji številki »Popotnika«, ki opisuje pedagoško ekskurzijo po CSR. V isti številki so tudi informativni članki o češkoslovaškem šolstvu. Pisec članka, g. Emanuel Lippert, v toplih besedah pozdravlja stremljenje slov. učiteljstva in pomen objav v »Popotniku« za zblížanje.

— Važna predavanja. Jugoslov. profesorsko društvo, sekcija Ljubljana bo v letošnjem šol. letu 1936/37. priredilo periodična javna predavanja, in sicer: 1. Dr. J. Solar, O kulturi jezika v šoli, 18. nov. 1936. — 2. Srečko Brodar, O arheoloških izkopaninah pri nas, 16. decembra 1936. — 3. * * *. O slovenski historiografiji, 20. januarja 1937. — 4. Prof. Sovrč, O vplivu klasicizma, 17. febr. 1937. — 5. Dr. St. Gogala, O liku profesorja, 17. marca 1937. — 6. Prof. Etbin Bojec, Pedagoški problem srednje šole, 14. aprila 1937. — 7. Dr. J. Solar, Šola in knjige, 28. aprila 1937. — Predavanja se bodo vršila v dvorani Okrož. urada za zavarovanje delavcev ob 20. uri zvečer. Vstopnine ni.

NOV PROSVETNI HRAM V MARTINJVRHU.

»Če boste o našem delu govorili in pisali, Vas prosim, da predočite javnosti razveseljivo dejstvo, da živi na meji naše domovine, daleč od centra kulture in civilizacije dobro in žilavo slovensko ljudstvo, ki je sposobno za ceno kulture doprinesati velika dela in velike žrtve. To in edino to se mi zdi dovolj važno,

Koliko lepih pomladanskih popoldnevov smo prebili na tvojem domu, kjer si nam stregel z vsem veseljem in ljubeznijo. V šoli si bil dober tovariš in vesten dijak — vsi smo te ljubili, radi so te imeli tudi naši profesorji.

Ko so se zaprla za nami šolska vrata in smo si stisnili roke — v slovo? Ne na skrajšnje svidenje! Takrat nismo slutili, da smo se za večno ločili.

Polni idealizma smo nastopili vsak svojo pot. Veselili smo se s teboj vred, ko si dosegel svoj cilj. Dobil si službo na Ojstrici. Četudi si večkrat občutil samoto, bilo je prvo službeno mesto, korak je bil napravljen. Prenasal si težke dni enako, kot vsi tvoji sošolci, začetniki — s trdnim upanjem na zboljšanje.

Tolažila te je v vsem narava, katere lepote se nisi nikdar naužil do dna. Saj si jo občudoval v vseh njenih spremembah, toda nisi se je dovolj nagledal, ker si jo prezgodaj zapustil. Ljubil si gozdove, travnike, rože in planine. Zeleno Pohorje te je zvajalo v svoje naročje. Hodil si nanj z ljubeznijo, ker si našel v temnih pohorskih gozdovih zaklad, zavetje v težkih urah pred kruto realnostjo in pusto brezobzirno vsakdanjostjo.

Kako hudo nam je, Pepo, ker si moral zaključiti svojo življenjsko pot v najlepšem cvetju, v 21. letu.

Listje počasi odpada, za njim ostajajo sveže rane.

Žalostno sameva jesensko cvetje po vrtovih... K-a.

da je vredno sporočiti v svet... tako je zapisal šolski upravitelj, naš tovariš Ivan Lampič, ki je v prijatni družbi vse soseske in gostov, ki so prispeli iz Selške doline in od drugod, otvarjal novi prosvetni hram v Martinjvrhu, na državni meji proti Italiji.

V romantike polnem planinskem okolju škofjeloškega gorovja, se je dvignila z brezprimerno ljubeznijo domačinov iz tal šola, ki pomeni vsej šolski občini najlepše plačilo za njih prizadevanja in trud. Dolgih osem let je bilo treba, da se je načrt uresničil... Zdej pa stoji na obronkih naših planin hramček, ponosita enorazrednica, lična in lepa, mlada in ustrežajoča vsem šolskim in sodobnim zahtevam. Planinski slog so ji dali. Svojevrstno arhitekturo, ki pa se tako učinkuje odraža, da imamo pri nas gotovo le malo ali nič takih »hrbovskih« enorazrednic. Kakor vila stoji, ter pogledava s svojega 954 m visokega položaja na vzpetine, doline in zaseke, razporejene krog in krog sebe, nanizane kakor v prelestnem vencu...

K otvoritvi se je nabralo kar presenetljivo visoko število vnetih ljubiteljev naše šole. Ne mislimo pri tem domačinov, ki so prihili iz vseh zaselkov in grap in kottičkov polnoštevilo, marveč onih gostov, ki so imeli daljšo pot, pa so vendar prinesli mladi kulturni sestri svoje tople pozdrave.

Slavje je pričelo s prigodnim nagovorom domačina, tov. Lampiča, nakar je izvršil blagoslovitev župnik od Sv. Lenarta, g. Sinkovec.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— **Problem šolstva na Koroškem** je ostal slejkoprej nerešen. L. 1935. je bilo 88 utrakvišnih šol. Učna metoda je na teh šolah takale: Dokler otroci ne razumejo učitelja v nemščini, naj se pogovarjajo z njim v domačem dialektu. Jasno je, da slovenski otroci slovenskega pismenega jezika ne bodo nikdar znali. (»Slovenec« 9. X.)

— **Osem visokih šol za učitelje** bo uredilo nemško prosvetno ministrstvo. V teh šolah bodo skupno živeli profesorji in učenci, obvezeni bo med drugim tudi pouk ljudske glasbe in diletantskega igranja. (»Slovenski dom«.)

— **Premeščenja.** »Nova doba« od 6. XI. piše: Iz Štor je premeščen v Prevorje vnet sokolski delavec Perko. Na Prevorju so sami moški učitelji, v Štorah pa razen upravitelja same ženske. Sedaj imamo v Štorah celó več učiteljskih moči kot razredov.

— **Angleški katoličani vzdržujejo** 1230 osnovnih in 532 srednjih šol. Tu niso vštete katoliške šole na Škotskem. (»Nedeljav« 8. XI.)

— **Nova osnovna šola v Kranju**, ki naj bi se gradila v Kranju, bi stala z opremo in zemljiščem po prejšnjih načrtih 10.000.000 din. Novemu občinskemu odboru se zdi predraga in zidala se bo najbrž šola, ki bo stala z opremo in zemljiščem vred le 5 milijonov. (Po »Gorenjcu« 7. XI.)

— **Generalni konzul v Düsseldorfu** je rekel med drugim: Prosil bi domovino, da mi pošlje vsaj še 2 katoliška duhovnika in vsaj še 4 učitelje. (»Slovenec« 4. XI.)

— **Pomožna šola v Ljubljani** je proslavila letos svojo 25-letnico obstoja.

— **O učiteljstvu piše »Revija« iz Niša:** »Učitelji so bili in ostanejo nositelji nacionalnih vrlin, ljubezni do kralja in domovine, resnice, svobode in demokracije. Niti v najtežjih trenutkih naše nacionalne prošlosti se učiteljstvo ni odreklo ne eni od teh vrlin in tudi danes, v časih splošne zmede in velike napetosti med narodi, bo učiteljstvo, ako bo v nevarnosti obstanek naše narodne države, prvo na braniku za kralja in domovino. (Po »Slovenskem narodu« od 4. XI.)

Učiteljski pravnik

VAŽNE RAZSODBE DRŽ. SVETA.

V. Nastavniki meščanskih šol — prevedbo po § 62/24 fin. zakona 1932./33.

Nastavniki meščanske šole B. N. je odobilo ministrstvo prosvete prošnjo za prevedbo v VI. položajno skupino z rešenjem S. N. br. 13.306/34 z dne 4. XI. 1936. — Proti temu rešenju se je imenovana pritožila na državni svet, ki je odločil z razsodbo Br. 8683/36 z dne 30. III. 1936., da se mora prevesti po odredbi § 62/24. f. z. 1932./33. v VI. skupino z dnem, ko je dovršila 15 let državne službe iz razlogov, ki jih navajamo dobesedno:

»Po § 62 t. 24 Fin. zakona za 1932/33 g. činovniki rasporedjeni po strukama § 45 t. 2 čin. zak. od 31 III 1931 g. sa fakultetskom ili višjom stručnom spremom posle 15 godina službe (državne) prevode se u VI pol. grupu zvanja, koja su rasporedjena po strukama po § 45 t. 3 (tri) č. z. a u vezi § 257 t. 1 č. z. Iz ovoga zakonskoga propisa proizlazi da zakonodavac pod višom stručnom spremom nije mislio na višu stručnu spremu koja bi bila ravna fakultetskoj, jer da se to htelo, onda bi u tom slučaju bilo izrično navedeno »sa fakultetskom ili njoj ravnoj višoj stručnoj spremi, medjutim kao se u pomenutom zakonskom propisu ne traži, da je viša stručna sprema ravna fakultetskoj, to proizlazi, da se »višom stručnom spremom« imati uzeti ona stručna sprema koja je viša od potpune srednjoškolske spreme po § 45 t. 2 č. z. Iz akata predmeta vidi se, da tužilja pored svršene učiteljske škole sa ispitom zrelosti ima osposobljenje za službu u (višim pučkim) gradjanskim školama, za dokaz čega podnosi svjedodžbu Državnog ispitnog povjerenstva za

Po službi božji so prednašali učenci dolgo vrsto deklamacij, čijih avtor je bil g. upravitelj sam. Osobito je zavzel »Manifest mladine«, ki je izražal hvaležnost dece graditeljem in vsem, ki so pripomogli, da se je razklenil Martinjvrh okoli in zadihal novo kulturno življenje. Slavnostni govor je pripadel tov. upravitelju, pozdrave občine Zeleznikov je prinesel župan g. Zumer, prijeto pa se je dojmila tudi pesnitev župnika g. Hribarja iz Zalega loga. Iskrene čestitke je izročil nadalje za JUU — Škofja Loka tov. Janko Sicherl iz Škofje Loke, želeč, naj bi bil novi prosvetni hram čvrsta triglavska predstraža v ljubezni do domovine. Po deklamaciji Naš dom (Jelovčan Marija) so otroci ljubko peli. Spretno izbrana skupina narodnih pesmic z državno himno na koncu je zaključila slavje, potem pa so bili otroci po prilikah pogoščeni, gostje pa so si ogledali prostore.

— **Praktični učiteljski izpiti na drž. učiteljski šoli v Ljubljani** se bodo v decembrskem roku začeli v petek 4. decembra 1936. ob 8. uri dopoldne. Kandidatje naj svoje pravilno opremljene prošnje za pristopitev k izpitu vložijo uradnim potom pravočasno tako, da bodo vsaj do 1. decembra v rokah izpitnega odbora, sami pa naj se zglasijo pol ure pred začetkom izpita v direktorjevi pisarni. Zakasnele prošnje kakor tudi zamudniki pridejo v poštev šele za prihodnji izpitni rok v aprilu 1937. Posebna obvestila se kandidatom ne bodo razposiljala. — **Izpitni odbor.**

— **Minister Spaho** je imel na svojem potovanju po Bosni in Hercegovini govor, kjer je dejal med drugim: Državni uslužbenec je zato tu, da služi narodnim interesom, da se zakoni ne izrabljajo in da se narodu v našem primeru pomaga. To je potrebno, ker je zadovoljen narod steber vsake države. (»Slovenec« 5. XI.)

— **Pasus** — kako misli učiteljska organizacija zaščiti odpuščeno učiteljstvo — v poročilu zborovanja sreskega društva za Kranj ponatiskuje »Domoljub« z dne 4. XI.

— **Ob otvoritvi nove šole na Martinjvrhu** hvali »Domoljub« od 4. XI. posebno šolskega upravitelja Lampiča, ki je bil duša vsega. Hvali tudi njegovo delo v šoli.

— **Zaplenjeni brošuri.** »Delavska politika« od 4. XI. piše: Oblast je zaplenila brošuri: Fran Erjavca »Za staro pravdo« in Jurij Skobec »Kaj hoče kmečko-delavska zveza« (Jurij Skobec je psevdonim Frana Erjavca). Obe brošuri sta izšli leta 1920. v Učit. tiskarni, kjer se je takrat tiskal tudi socialistični »Naprejek«, pri katerem je sodeloval tedaj g. Fr. Erjavca, sedaj šef v prosvetnem ministru. Vsako razširjenje ali izposojanje teh brošur je prepovedano, na kar opozarjamo zlasti knjižničarje, da ne bodo prišli v navzkrižje z zakonom. Notico so posneli tudi »Slov. narod« od 5. XI. in »Jutro« od 6. XI., omenil pa celó »Slovenec« od 7. XI. in »Mariborski večernik« od 5. XI.

— **Porušena avtoriteta.** Pod tem naslovom prinaša »Zbor« od 5. nov. tudi sledeče: Zgodi se s tem, da država ne vzame svojih uslužbenecv napram tretjim osebam v zaščito, da jim daje take plače, da ne morejo stanu primerno živeti, da jih samo na različne načine ponižuje itd. itd. — Ugled se pa vzame uslužbenecv tudi s tem, da se jih ob vsakem času, ne da bi bili za to prosili in ne za kazni, prestavlja iz kraja v kraj. Kako naj si varuje učitelj ali pa kak drug uslužbenec avtoriteto, če mu sme zadnji politični priganjač priti s pretivjivo. — Kako naj otroci spoštujejo svoje učitelje, če pa vedo, da je treba kakemu prenapetemu kričaču samo namigniti,

učiteljsku službu u višim pučkim školama u Zagrebu od 9 X 1919 g. br. 10 o položenom ispitu osposobljenja za (više pučke) gradjanske škole i da je na osnovu ovoga, a kao učiteljica gradjanske škole, dobila povišenje prinašateljnosti za 10% iz člana 7 zak. o činovnicama iz 1923 g., shodno presudi Državnog saveta od 13 IX 1926 g. br. 27.978.

Donošenjem pak pomenutog § 62/24 htelo se, da se nastavnica, koji imaju višu stručnu spremu od one koja je potrebna po Zakonu o narodnim školama za učiteljice narodnih škola, pošto imaju višu spremu od učiteljica narodnih škola, dati mogućnost većeg napredovanja. Za slične slučajeve postojala je ranija odredba u čl. 7 Zak. o čin. od 1923 god. po kojoj su službenici sa većom školskom spremom od one koje se traži za struku dobijali i veće prinašateljnosti, kakav je slučaj bio i sa tužiljom. — Imenovana je nakon položenog ispita osposobljena za (više pučke) gradjanske škole postavljena za nastavnicu višje devojačke škole u Varaždinu, dekretom Pokrajinske uprave za Hrvatsku i Slavoniju od 8 XII 1919 g. br. 43.483.

Po ranijim zakonskim propisima ovaj »ispit osposobljenja za (više pučke) gradjanske škole« davao je kvalifikacije za nastavnice gradjanskih škola, sve do osnivanja nižeg tečaja pedagoških škola.

A da je pak ovaj »ispit osposobljenja« izjednačen sa nižim tečajem više pedagoške škole vidi se i iz odredbe § 60 t. 2 prelaznih nariadenja zakona o gradj. školama od 5 XII 1931 g., po kojemu se za nastavnice mogu prevoditi: svi dosadnji nastavnici (učitelji) gradjanskih škola koji su svršili nižji tečaj Više ped. škole sa diplomskim ispitom, kao i oni koji su položili ispit osposobljenja za gradjanske škole, ili kojima je to zvanje priznato po dosadanjim zakonima i zakonskim odredbama. Osim toga i Glavni prosvetni sa-

Uporabljajte

šolski

svinčnik

»SLOVENIJA«

»SLOVENIJA«

ker je zelo dober in poceni

vet na svom 2005 redovnom sastanku od 26 aprila 1934 g. Sn. br. 305/34, dao je mišljenje, da tužilja ima višu stručnu spremu u smislu § 62 t. 24 Fin. zakona za 1932/33 god.

Sa izloženog položaja ispit osposobljenja za (više pučke) gradjanske škole ima se smatrati kao viša stručna sprema po § 62 t. 24 Fin. zak. za 1932/33 god.«

VI. Kontraktualci — priznanje položaja pri sprejemu u državno službu.

Kontraktualni učitelj B. J. je bil sprejet v drž. službu in postavljen za uradniškega pripravnika z nad 3 leti službe.

Proti rešenju se je imenovani pritožil na drž. svet, ki je odločil z razsodbo br. 24.691/35 z dne 5. XII. 1935., da se tožba odbije, s tem da plača 400 Din takse.

Državni svet je utemeljil razsodbo z razlogi, ki jih navajamo dobesedno:

»Osporenim rešenjem priznato je tužiocu za penziju vreme u iznosu od 3 god. 8 meseci i 26 dana koje je delom proveo kao učitelj u raznim krajevima Italije a delom kao kontraktualni učitelj u našoj državi.

Tužilac napada osporeno rešenje zato što je postavljen za činovničkog pripravnika a ne za činovnika IX grupe. Navodi da u smislu § 58 stav 2 Zakona o činovnicima za vreme službe u Italiji i kontraktualnom službom u našoj državi ispunjava uslove iz §§ 12 i 13 pom. zakona i da je upravna vlast imala da ga postavi za činovnika IX grupe.

Navodi u tužbi su neosnovani. Po stavu 2 § 58 pri prelazu iz kontraktualne službe u službu gradjanskog reda upravna vlast »može« da odredi grupu koju bi službenik mogao imati po ovom zakonu da je vreme kontraktualne službe proveo u službi gradjanskog reda. Iz ove odredbe nikako ne proizlazi obaveza upravne vlasti da »mora« da odredi odgovarajuću grupu. Ovo naročito s obzirom na činjenicu da je zakonodavac upotrebio reč »može« kao i na stav 3 istog propisa.«

VII. Sprejem u državno službu po nad desetletni prekinutvi.

Mladinska matica

— **mm Krajska ocena** zadnjih naših rednih publikacij je izšla tudi v 11. številki »Vigredie«. Med drugim pravi ta list: Takoj ob začetku početnic so otroci vse te knjige prav pridno prenašali tja in sem, pravega veselja pa niso imeli z njimi, dokler jim nisem v razgovorih pomagala do jedra in tu pa tam dostavila kaj iz naše najbližje okolice.

— **mm Reklamno notico** o prvi številki »Našega roda« sta prinesla poleg naših listov tudi zagrebska »Istra« in »Mariborer Zeitung« od 6. novembra.

— **mm 18.000 izvodov prve številke »Našega roda«** je bilo odposlanih te dni na šole, tako da je številka ponovno pošla. Dodatni naročniki bodo morali potrpeti za nekaj dni. Prosimo cenj. poverjenike, da nam število eventualnih dodatnih naročnikov pošljejo čimprej.

— **mm Še nekaj kompletnih garnitur publikacij Mladinske matice** imamo in jih oddamo — torej 4 knjige s celotnim letnikom »Našega roda« po 22,50 din.

— **mm Za revne šole** oddajamo posamezne številke »Našega roda« po 20 par — to seveda le pri naročilu nad 20 izvodov. Kjer učenci zaradi revščine nimajo knjig, imate za nekaj dinarjev čtiva za ves razred. Na razpolago so tudi lanske številke, razen pete.

— **mm Druga številka »Našega roda«** je že v tisku. Še lepša in še bogatejša bo od prve. Na 40 straneh je zopet najraznovrstnejše gradivo naših najboljših mladinskih pisateljev in pesnikov. Pri ilustrativnem delu pa sodeluje sedem naših najboljših ilustratorjev.

— **mm Knjige Mladinske matice za l. 1936.** ocenjuje »Ženski svet« v svoji novembrski številki takole:

Založba Mladinske matice je zopet prinesla našim malim in najmanjšim novih, lepih darov. Smotrene roke so izbrale gradivo in ga predale otroku z namenom, vzgojiti ga v zdravega, realnega človeka, predstavljajoč mu sedanjost brez okrasov in brez laži.

Oskar Hudales je postavil dejanje svojega delca »Postelja gospoda Fibriha« v Savinjsko dolino, osrčje slovenske zemlje. Pokazal je krizo kmetijstva in lesne trgovine v naših krajih. Čisto odkrito je osvetlil težko življenje lesnih delavcev, splavarjev in obrtnih vajencev i s številkami podprl sliko izrabljanja. Tudi na krivdo je opozoril, ki jo nosijo nekateri.

Tone Seliškar je napisal v lepem, tekočem jeziku knjižico: »Bratovščina sinjega galeba«. Pokazal je, kako je le v skupnem in složnem delu, z voljo in pogumom mogoče doseči napredek in boljše bodočnost. To osvojeno misel je pisatelj spretno povezal in jo vstavil v nenavadne okoliščine. Celota bo izredno ustrezala romantičnemu nastrojenju doraščajoče mladine.

Adam Milkovič je v svojih »Barakah« posegel v svet najbednejših iz predmetja. Lahko bi bil to storil bolj odločno in pokazal tudi vzročne zveze, ki vodijo do velikih socialnih razlik našega časa. Knjižica je napi-

Bišjemu učitelju B. V. je ministrstvo prosvete z rešenjem O. N. br. 73.910 z dne 11. XI. 1935. odbilo prošnjo za ponovni sprejem v državno službu. — Proti rešenju se je B. V. pritožil, a državni svet je tožbo zavrnil z razsodbo Br. 4907/36 z dne 10. III. 1936. s tem, da plača tožilec takso 400 Din. Tožba je bila odbita iz razlogov, ki jih navajamo dobesedno:

»Po § 86 Zakona o nar. školama, učitelj koji je bio van učiteljske službe više od pet a manje od deset godina, može se ponovno primiti u učiteljsku službu, ako ponovo položi praktični učiteljski ispit i ako dokaže da njegovu dotadanje vladanje i zanimanje neće škoditi učiteljskom pozivu.

Po ovom zakonskom propisu za ponovan prijem u učiteljsku službu, traži se pored ostalih uslova i taj, da je bivši učitelj bio van učiteljske službe manje od deset godina.

Iz akata predmeta utvrđuje se da je tužilac, u momentu donošenja rešenja o odbijanju molbe za ponovan prijem u službu, bio preko deset godina van učiteljske službe, pa shodno gore navedenom zakonskom propisu nije mogao biti ponovno primljen u državnu službu.

Neumestan je navod tužioca da u momentu podnošenja molbe još nije bio deset godina van učiteljske službe, sa razloga što za primenu § 86. pom. zakona nije odlučan momenat podnošenja molbe, već momenat donošenja rešenja, pošto od diskrecije upravne vlasti zavisi kad će se uzeti molba u postupak i po istoj doneti rešenje.«

Učiteljska tiskarna

— **t Zvezki z napisanimi vzorci po monopskih verzih.** Lepopisnica od 1. do 8. razreda. Lepopisnica v cirilici štev. 1—3, znižana cena: 100 komadov Din 25— pri odjemu nad 2000 komadov, poštne prosto. Za cenjena naročila se priporočata Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njena podružnica v Mariboru.

sana s toplino in bo pozitivno vplivala na mehko otroško dušo.

Josip Ribičič in Albert Širok sta v »Kresnicah« zbrala zanimivosti vseh vrst. Izsledki znanosti, tehnične pridobitve, opisi prirodnih pojavov, praktični nasveti, kritika in predvsem ostra obsodba vojne, vse to bo otroka zanimalo in mu širilo obzorje.

»Čurimurčki« Josipa Ribičiča v tako pristrano preprosti obliki podajajo kos življenja iz prirode. Ti so za naše najmlajše.

Vse knjižice so okusno opremljene s posreženimi, mestoma odličnimi ilustracijami. Mamicine naj ne pozabijo nanje, ko bodo izbirale darilca za svoje malčke. S. E.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

— **p Proslava 70-letnice ravnatelja Mateja Hubada.** Učiteljsku Ljubljane in bližnje okolice sporočamo, da je Hubadova župa iz tehničnih razlogov odložila proslavo 70-letnice ravnatelja Mateja Hubada od 6. novembra na ponedeljek, 16. t. m. Ponovno vljudno vabimo mestno in okoliško učiteljstvo, da se udeleži proslave zaslužnega kulturnega delavca, ki bo ob 20. uri v filharmonični dvorani (Kino Matica).

— **p Pevski tečaj.** Zadnja 2 tečaja sta dobro uspela. Posebno dobro je bil obiskan tečaj za ženski zbor, ki je svoj part tudi temeljito naštudiral. Prihodnji tečaj za mešani zbor bo med božičnimi početnicami od 4. do 7. januarja prihodnjega leta. Datum tečaja smo fiksirali že danes zato, da si vsak svoje posle uredi tako, da ne bo trpel obisk na tečaju. Za ta tečaj ne bomo sprejemali opravičil. Kdor se tega tečaja ne udeleži, ne bo mogel na koncertu nastopiti. Tudi za koncert smo datum že fiksirali, i. s. prvi ponedeljek v februarju. Do tečaja prosimo vse pevce, da program doma pridno študirajo.

Šolski radio

— **r VIII. teden.** Torek, 17. novembra in petek, 20. novembra bo predaval tovariš Josip Lapajne: »Ob vencu jugoslovanskih obmejnih krasot; na Ohridsko jezero, na Skadarsko jezero in južni Jadran.« Potopisne slike. Pripravite zemljevid Jugoslavije! Razgled s planine na Krvavcu; Gorenjska ravan in višavje, obmejni obronki. — Na vlaku: Novi Sad, Beograd, Mladenovac; z vozom na Topolo, Arandelovac. Z Moravskega železnice preko Niša v Skoplje (Šar planina, Ljuboten, Aleksandrov vrh); z avtobusom na Tetovo, Gostivar, Debar, Strugo, Ohrid; z avtom k Sv. Naumu. S poštnim avtom v Bitolj (Kajmakčalan, Perister, Prespansko jezero). Z železnico v Prilep, Veles, Skoplje, Kosovo polje, Peč. Z avtobusom preko Čakov planine, Andrijevice v Podgorico. Po železnici na Skadarsko jezero. Z ladjo v Virpazar; z vlakom

na Bar; po morju v Ulčinj, Korčulo, Hvar, Split, Sušak. Z avtobusom v Ljubljano in Cerklje pri Kranju. II.—III.

—r V kmetijskem radiu bo predaval v nedeljo, 15. novembra ob 17. uri g. A. Krošl: Kmečka družina.

Stanovska organizacija JUU

Enoten nastop vsega učiteljstva. — Krepko podčrtavanje stanovske linije

Iz izvršnega odbora

—iz Pretsedniku jugoslovenskog učiteljskog udruženja, Beograd. — Trebinje, 24 X 1936. — Učitelji sreza trebinjskog, ljubinj-skog, nevesinjskog, dubrovačkog, bokokotorskog, bilećskog i gatačkog sa zajedničke skupštine u Trebinju pozdravljaju Vas i drugove iz centrale želeći da istrajete u borbi za napredak škole, učiteljstva i otadžbine.

U ime skupštine — Uprava.

—iz Izvršnom odboru Jugoslovenskog učiteljskog udruženja, Beograd. — Split, 24 X 1936. — Glavna godišnja skupština splitskog sreskog učiteljskog društva u Splitu jednoglasno pozdravlja izvršni odbor sa uvažnim pretsednikom Dimnikom izražujući svoju punu solidarnost uz želju da ustrajete u radu korisnom državi, narodu i učiteljskom staležu braneći interese učiteljstva. Dosadašnjop upravu izraženo puno poverjenje i opet je jednoglasno izabrana. — Uprava.

—iz Pretsedniku učiteljskog udruženja, Beograd. — Bujanovac, 12 X 1936. — Sa godišnje skupštine učiteljstva sreza preševskog imajući nepokolebljivo poverenje u Vas i ceo, izvršni odbor, drugarski srdačno Vas pozdravlja i želi da istrajete u napornom radu za opšte dobro. — Uprava.

—iz Jugoslovenskom učiteljskom udruženju, Beograd. — Bihać, 20 X 1936. — Članovi sreskog učiteljskog društva u Bihaću sa svoje glavne skupštine najtoplije se zahvaljuje upravu sekcije na uspešnom radu za napredak naše organizacije. — Molimo Vas, da ovom prilikom izrazite našu zahvalnost i odanost Glavnom odboru JUU u Beogradu, koji stoji na braniku staleških i školskih interesa. — U ime skupštine Vam kliče: »Živeli!« — Uprava.

—iz Pretsedniku jugoslovenskog učiteljskog udruženja, Beograd. — Sarajevo, 2 XI 1936. — Učiteljstvo grada i sreza Sarajeva pozdravlja Vas sa druge vanredne skupštine solidarišući se u svemu sa Vašim radom. — Uprava.

—iz Gospodin Ivan Dimnik, pretsednik JUU, Beograd. — Blato, 2 XI 1936. — Učiteljstvo sreza korčulanskog sa današnje glavne skupštine odano mu i privrženo pozdravlja svog idealnog pretsednika. — Uprava.

—iz Pretsedniku Jugoslovenskog učiteljskog udruženja, Beograd. — Petrovac-Požarevački, 3 XI 1936. — Nepokolebljivo stojimo uz našu centralnu upravu koja tako časno zastupa naše interese. — Uprava.

—iz Pretsedniku JUU, Beograd. — Irig, 5 XI 1936. — Učitelji sreza iriškog stoje nepokolebljivo uz Vas u borbi za dobro škole, naroda i našega staleža. — Uprava.

Iz društva Vabila

= JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v sredo dne 18. novembra t. l. na Jesenicah. Zborovanje se bo vršilo v prostorih jeseniške narodne šole z začetkom ob 10. uri dopoldne in s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisknika zadnjega občnega zbora. 2. Došli dopisi. 3. Poročila društvenih funkcionarjev. 4. Referat: Razvoj narodnega šolstva na bivšem Kranjskem. Predava tovariš Pavlin Franc, učitelj v Mošnjah. 5. Volitve članov upravnega, nadzornega, finančnega in strokovnega odbora ter članov stanovskega častnega razsodišča. Volitve se prične točno od pol 12. uri. 6. Slučajnosti. — Odbor vabi vse članstvo, da se z ozirom na važnost tega zborovanja, udeležijo zborovanja v čim večjem številu. — Udeležba obvezna! Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO KRŠKO bo zborovalo dne 21. novembra t. l. ob 10. uri v krški narodni šoli s sledečim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo (tov. Pečnik). 2. Poročilo o ban. in drž. skupščini. 3. Poročilo funkcionarjev in nadzorstva. 4. Volitve novega odbora. 5. Slučajnosti. — Vljudno vabimo vse tovariše in tovarišice, da se zborovanja gotovo in točno udeležijo. — Ob pol 10. uri pa se bo istotam vršila tudi seja, zato opozarjamo vse odbornike, da se te seja sigurno udeležijo. Odbor.

= JUU — SRESKO UČIT. DRUŠTVO V MURSKI SOBOTI zboruje dne 21. novembra 1936. ob 9. uri v »Sokolskem domu« v Murški Soboti. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. Volitve odsekov. 3. Predavanje: E. Vranc »Vажne osnove šolske preusmeritve«. 4. Predavanje: Sedmak P. »Učiteljski pokret«. 5. Slučajnosti. — Opozarjamo zastopnike, da poravnajo članarino, ker zahtevajo nova pravila plačevanje članarine v naprej, kar mora storiti tudi društvo napram sekciji. S tem odpadejo vse tozadevne neprijetnosti. Udeležite se zborovanja polnoštevilno. Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ je zborovalo 17. oktobra 1936. v Ptuj. Navzočih je bilo 89 članov.

Z enominutnim molkom počastimo spomin na tragično preminulo učiteljico Mrakovo.

V situacijskem poročilu se pretsednik Zupančič predstavi z obljubo, da bo nadaljeval delo in borbo za dobrobit našega stanovskega društva, za dobrobit šole, prosvete in stanu po potih objektivnosti, zakonitosti in poštenosti.

Takoj uvodoma odločno zavrne neosnovane očitke, ki so padli iz skritih topov na učit. društvo; prav tako zavrne podtikanje, da je bila ponovna izvolitev premeščenege tov. Šestana za pretsednika nekaka demonstracija in afront napram režimu in drž. oblastim. Kakor je že to tolmačil g. sreskemu načelniku, tako je tudi tokrat še enkrat poudaril, da je ponovna izvolitev tov. Šestana bila spontani izraz stanovske zavednosti in osnovnega čustvovanja hvalečnosti za njegovo 10 letno vneto delo.

Zariše v širokem zamahu vlogo učit. organizacije in njene vzvišene smotre v duhu zakonitosti, stanovske zavesti, državljanjskih dolžnosti, ljubezni do naroda, vztrajnosti na liniji deklaracije, v duhu uresničenja narodnih idealov demokracije in nadstrankarstva.

Obrazloži odnošaje do premetitev in do režimov: Bistvo zagovorov premeščanja in preganjanja je v glavnem v naziranju, da stoji drž. uradnik napram obstoječemu režimu v razmerju uslužbenca do gospodarja. Zato mora kot tak biti brezpogojno pokoren in izvrševati vse uradno in strankarsko-politično delo v skladu s tendenco obstoječega režima. S tem je opredelitev jasna, drž. uradnik je uslužbenec (hlapec), režim pa delodajalec. Tu se vprašamo: da li je drž. uradnik uslužbenec režima ali ne? Ako ni, čigav je? Komu služi? Že pojm sam pove, da je uslužbenec države, ki ni in ne more biti identična z režimom. Država ni tvorba režimov ali partij, temveč je nad vsemi stojčja trajnejša tvorba naroda. Državni uradnik je torej uslužbenec nad režimi stojčje države in režim torej nima pravice zahtevati od njega, naj bo njegov politični pristaš, delavec ali celo agitator in to ne v službi in ne izven nje. Če pa zlorabi svoj položaj za režim, bodisi iz lastne vne, bodisi po naročilu režima, ga sme ta ali temu sledeči režim klicati na odgovor, toda samo po discip. postopku, po zakonu, nikoli pa ga ne sme brez takega postopka kaznovati s premetitvijo ali kakršnimkoli preganjanjem. — Na to stališče naj bi se postavile vse stanovske organizacije naših uslužbencev v obrambi svojih preganjanjih članov in tudi skrbeti, da se to stališče tudi pravno precizno normira.

Prosi članstvo k rednosti zborovanj. Navede smisel Dimnikovega poročila na seji pretsednikov in tolmačenje tajnika Kumlja o prizadevanjih organizacije. — Tovarišu Dimniku pošlje močno zaupno in zahvalno resolucijo.

Stvarno analizira učit. premetitve. Pozdravi tov. abituriente, ki so prišli na zborovanje. Nje si bomo pač vedno želeli in naj ne bo nobeno brez njih.

Poslovi se od nadzornika tov. Šterka z zahvalo za njegovo neumorno delo pri društvu z željo, da mu ostane še dalje tako zvest. Čestita tov. Petjeju k imenovanju za nadzornika, želeč, naj vzdržuje na novem mestu stanovsko linijo.

Obrazloži zvišanje članarine, pozdravi novovstopivše člane, ugotovi pravilnost izvolitve novega društvenega odbora.

Zeli iskrenega, res iskrenega tovarištva in sodelovanja. Pri dopisih obrazloži dopise o odpuščenih učiteljih, o krivicah, o pravih, o uvedbi poverjeništev na šolah, o volitvah in o zborovanjih.

Tov. nadzornik Šterk podrobno tolmači kako se vlagajo in opremljajo razne vloge, poročila, prošnje in dopisi na oblasti in v katerem času.

O Samčevi računici poda temeljito kritiko v obliki referata nadzornik tov. Šterk, ki pojasnjuje vrline s svojimi izkustvi. Tov. Samec pa poda satirično in stvarno kritiko h kritiki svoje knjige.

V debati o nazorih stanovske vrednosti in discipline članstva so se vneto kresali, kakor še nikoli, tov. Kanclerjeva, Rusjan, Petje, Šterk in Peček. Njihove iskre so zanetile vse zborovanje v razgibanje in vzburkanje, da se je mahoma dvignila stanovska zavest v klic po svobodni učit. vesti in po nezavisnosti, po kateri hočemo služiti edinemu cilju: narodu — domovini! In ta zavest nam bodi ogenj v kosteh, ki naj ne da miru ne nam in po našem prizadevanju tudi ne drugim vse do tedaj, dokler si »Krivica ne sme dovoliti porazov, pač pa Pravica.«

Tajnik: Andrej Debenak. Predsednik: Drago Zupančič.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LOGATEC je imelo 24. okt. t. l. občni zbor. Vpisanih 96; navzočih 50; t. j. 52%.

Sres. načelstvo je zastopal g. sreski načelnik Ivan Bavdek. Tov. preds. poda po otvoritvi situacijsko poročilo, združeno s poročilom o drž. skupščini v Novem Sadu. Iz poročila je bil razviden težek položaj učiteljstva v pogledu nerazčiščenih vprašanj, ki se tičejo dolžnosti in pravic, ki mu jih garantirajo ustava in državni zakoni. Poudarjanje je bil pomen skupščine za konsolidacijo jugoslovenskega učiteljstva.

Naj bi se pri vseh bodočih skupščinah razpravljalo o naših vprašanjih s takim dostojanstvom in s tako globokim umevanjem razmer in položaja, v katerem se učiteljski stan, prosveta in organizacija nahajajo, in končna zmaga ne more izostati.

Tajniški in blagajniški posli so se vršili v redu. Zaostale članarine ni.

Tudi tov. Winklerja poročilo o ban. skupščini je bilo strnjeno in podano iz načelnih stanovsko-prosvetnih in organizacijskih vidikov. 1. Po potrebi plača članstvo enkratni znesek 5 din za pravnega konzulenta.

2. Odobri se popolnoma in soglasno delo izvršnega odbora in sekcije v Ljubljani.

Vsi sklepi so bili soglasni. Za volitev novega odbora je bila predložena samo ena lista tov. Keniča. Na predlog tov. Mercine Fr. se je glasovalo v vzklikom. Izvoljen je soglasno, z malimi izpremembami, prejšnji odbor.

H koncu naslovi tov. preds. nekaj toplih besedi tov. Fran Mercini v slovo, ki nas v kratkem zapusti.

S tem je bila vsestransko uspela skupščina zaključena.

Doljak Valentin, preds. Hrastnik Rado, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V CELJU je zborovalo in imelo občni zbor 17. oktobra. Udeležencev je bilo 175, t. j. 87%.

Uvodoma se je tov. pretsednik spomnil umrlih, zlasti še velikega šolnika in vzornega tovariša, bivšega nadzornika celjskega sreza tov. Ljudevita Černeja.

Sledila so poročila društvenih funkcionarjev, nakar je tov. Sevnik za nadzorni odbor predlagal razrešnico stari upravi, kar je bilo soglasno sprejeto. Predložena je bila edina kandidatna lista (sestavljena na posebnem članskem sestanku ob tajnih volitvah z listki) in odobrena po verifikacijskem odboru. Bila je z aklamacijo soglasno sprejeta. V upravnem odboru so tov.: Roš, Wudlerjeva, Zdolšek, Žagarjeva, Hajnšek, Pogačnik, Jagrovič, namestniki tov.: Jankovičeva, Volavšek, Gobec. V nadzornem odboru so tov.: Sevnik, Schreinerjeva, Valenčič, namestnika tov.: Gerlanc in Hrabalek.

O banovinski skupščini je poročal tov. pretsednik, o državni tov. Volavšek. O pedagoški eskurziji v Č. S. R. je predaval tov. Gerlanc. Prikazal nam je ustroj in težnje tamnojnega šolstva, slonečega na solidnih temeljih, v vseh pogledih vzorno podprtega po vseh činiteljih. Tov. Haber je referiral o snujemcem se »Učiteljskem pokretu«, služečem brezposelnim in vsem mlajšim tovarišem ter lasti potrebam naše vasi. Sprejete so bile resolucije:

1. Zahtevamo stalnost v službi in na mestu. Sekcija iz centrala JUU naj delujeta z vsemi silami za doseg te zahteve.

2. JUU naj posveča vso skrb personalnim zadevam učiteljstva, zaradi katerih ne smejo biti oškodovani šola, prosveta, narod in stan.

3. Pozivamo članstvo, da zbrano v enotni stanovski organizaciji podpira vodstvo pri obrambi naših vitalnih interesov.

Nadalje so bili sprejeti predlogi glede rednega prejemanja uradniških plač, glede njih povišanja z ozirom na porast cen življenjskim potrebščinam, glede odprave III. draginskega razreda v Sloveniji, glede poročanja o uporabi po šolah vposlanih prispevkov za Rdeči križ in v fond za »narodno prosvetovanje«.

Skupščina je bila zaključena v veliki enodušnosti članstva.

Fran Roš, tč. preds. Milena Žagar, tč. taj.

+ JUU — SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO GORNJI GRAD je zborovalo dne 24. oktobra v Mozirju. Od 45 vpisanih je bilo navzočih 30, to je 66% članov.

Ob otvoritvi se je pretsednik tov. Rozman spomnil pokojnega kralja Aleksandra I., izrazil vdanost mlademu vladarju Petru II. ter poleg navzočih članov še posebej pozdravil g. sreskega načelnika, ki je pozneje v čas pozorno sledil zborovanju, proseč ga zaslonbe in naklonjenosti.

Pri obravnavanju dopisov je društvo sklenilo, da vsaj moralno podpre akcijo za razširitev ljubljanske bolnice.

Sledile so volitve. Vložena je bila samo ena lista, ki je bila sprejeta z aklamacijo. Od 28 volilnih upravičencev jih je 23 glasovalo za listo, pet članov se je vzdržalo glasovanja.

Novoizvoljena odbora sta se konstituirala sledeče: Upravni odbor: pretsednik Hudales Oskar, podpredsednik Počakaj Miro, tajnica Golež Jadviga, blagajničarka Štiglic Jožica, odborniki Tratnik Jože, Predan Drago in Božič Marija. Nadzorni odbor tvorijo Vičič Stanko, Počakaj Leopoldina in Znidaršič Mara.

Novoizvoljeni pretsednik se je zahvalil za izkazano zaupanje in staremu odboru za njegovo požrtvovalnost. Poudarjal je, da mora med odborom in članstvom obstajati čim tesnejši kontakt, da naš v delu za narod, šolo in stan ne sme nič razdruževati, tudi ono ne, kar nas razdružuje v življenju, ne politična opredeljenost, ne svetovni nazor. V tem delu moramo biti samo učitelji, samo tovariši. — Spomnil se je tudi žalostno preminule tovarišice Marte Mrakove. Njenim svojcem je društvo sklenilo izraziti pismo sožalje. Sledila so poročila funkcionarjev za preteklo upravno leto in poročilo nadzornega odbora. Vsa poročila so bila sprejeta brez pripomb in debate. Odbor je dobil absolutorij. Nadalje sta poročala še tov. Rozman o banovinski skupščini in tov. Spindler o učiteljskem pokretu.

Sklepi: 1. Članom, ki so zaostali s članarino se pošlje zadnji opomin. Če bi opomin ne imel uspeha, se bo članarina izterjala po advokatu. 2. »Učiteljskem pokretu« se nakaže 50 Din.

Hudales Oskar, preds. Jadviga Golež, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO SMARJE PRI JELŠAH je imelo svoj 67. redni letni občni zbor ter letošnje prvo zborovanje dne 24. oktobra 1936. ob 10. uri v Rog. Slatini.

Navzočih 44 člani, t. j. 67%.

1. V otvoritvenem govoru se tov. pretsednik spomni tov. Marte Mrakove in borca za napredak našega šolstva tov. Ljudevita Černeja, kojih spomin počasti članstvo s trikratnim »Slava!«

Pozdravi navzočega sreskega podnačelnika g. Dr. Dornika, ki je uradno prisostvoval skupščini, ter novo pristopivša člana.

2. Tov. Predan prečita dopise. Ustanovimo gospodarski odsek, v katerega smo določili tri člane.

3. Tov. Štefanciosa poda namesto premeščenege tov. Tomaziča poročilo o glavni skupščini v Novem Sadu, ki ga sprejemo navzočih z odobravanjem. Zglednemu tovarišu Tomaziču izrekamo za njegov zanimivi referat najlepšo zahvalo ter mu pošiljamo tovariške pozdrave z željo, da bodi v novem učit. društvu tudi tako aktiven, kakor je bil pri nas.

4. Sledila so poročila funkcionarjev, ki so jih člani odobrili, na predlog nadzornega odbora pa izrekli upravi razrešnico z zahvalo.

5. Volitve. Vložena je bila samo 1 lista, ki smo jo izvolili z vzklikom soglasno. Uprava je ostala ista kakor lani, s pretsednikom tov. Verkom Milošem na čelu.

6. Predavanje. Tov. Podjavoršek Albin je govoril o gospodarskem pokretu učiteljstva, ki je začelo pod imenom »Učiteljski pokret«. Podal je smernice, po katerih je vsak javni delavec dolžan študirati svojo okolico v gospodarskem, socialnem in kulturnem pogledu ter nato usmeriti svoje delo po pravcu izsledkov. Slov. učiteljstvo sicer vrši to delo že desetletja in je to delo rodilo povsod najlepše sadove, treba pa se je vanj še poglobiti, kar hoče baš doseči imenovani gospodarski pokret. Pogoj za tak študij in delo pa je v prvi vrsti stalnost učiteljstva. — Zanimivemu, pol ure trajajočemu predavanju, ki so mu zborovalci sledili z vidno napetostjo, je sledila obširna debata, ki je razjasnila še marsikaj iz našega šolskega in izvenšolskega življenja. V debato so posegli tovariši Verk, Logar, Sotošek, Sekirnik, Stante in predavatelj ter zaključili, da naj vsak učitelj razmisli o načinu izvedbe gornjega ter iznese na prihodnjem učiteljskem zborovanju svoje misli in dožnanja. Za referenta je bil določen tov. Podjavoršek.

7. Slučajnosti. Sprejeli smo soglasno sledeče predloge:

a) Članarina ostane ista kakor lani.

b) V našem srezu že dalje časa primanjkuje nad 20 učnih moči. Učit. društvo interveniraj glede tega pri g. sreskem načelniku in po sekciji JUU pri banovini.

c) Za gospodarski (učiteljski) pokret damo 50 din.

Zborovanje je bilo zaključeno ob 12% uri.

Verk Miloš, preds. Rataj Oskar, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V LENDAVI je zborovalo dne 17. X. 1936. v Bogojini. Navzočih je bilo 37 članov ali 40%.

Pol ure pred pričetkom je tov. preds. Peternel pojasnil kako se vrše volitve. Tov. Čehovin pa je prečital natančnejša navodila. Nato je pretsednik izjavil, da je do sedaj vložena samo ena lista, ki jo je predložil tajnik tovariš Stanko Skočir in je dal predpisani odmor, da se lahko članstvo porazgovori in vloži event. še drugo listo. Ob 10,30 se je pričelo zborovanje. Pretsednik Peternel je uvodoma pozdravil sres. načelnika dr. Bratino in tov. šol. nadzornika Mikuža. Nato je čestital tov. Bobiču, ki se je v juliju poročil s tov. Kosovičevu, in tov. Skočirju, ki se je začetek oktobra poročil s tov. Germekovo, hčerko znanega neustrasnega borca in dolgoletnega preds. Učiteljske zveze tov. Germeka iz Trsta. Nadalje je pozdravil nove člane ter se je spomnil smrti upokojenega šol. pravitelja tov. Benkoviča. Podal je situacijsko poročilo, ki je bilo zelo obširno ter je v glavnem zadevalo kontr. učitelje, namestitve, premetitve in kurjavo učiteljstva. Njegovo poročilo je bilo sprejeto z odobravanjem.

Tajnik tov. Skočir je podal poročilo o banovinski in državni skupščini. Iz obeh poročil je bilo razvidno, da deluje organizacija za interese članstva, se bori za stalnost učiteljstva in nov disciplinski postopek, da članstvo vztraja na samo stanovski liniji, ki naj bo izhodišče vsej stanovski politiki. Obe poročili sta bili sprejeti enoglasno.

Prečitali so se važni dopisi.

Tov. tajnik je nadalje še podal svoje poročilo, iz katerega se je videlo, da je število članstva nekoliko padlo, in sicer od 102 na 96. Poročal je o številnih intervencijah, ki jih je odbor izvršil v zadevi vštjetja let kontraktualcem, napredovanj, drag. doklad in premetstev.

Blagajnik, tov. Preininger, je v svojem poročilu poudarjal neredno plačevanje članarine, kar je veliko zlo društva, opominjal zamudnike in konstatiral, da bi lahko imeli krog 2000 din prebitka, ako bi vsi redno plačevali. Pač pa je pohvalil nekatere tov. pripravnike, ki v redu plačujejo.

Pretsednik nadz. odbora tov. Šproger se je izrazil pohvalno o delovanju upravnega odbora in predlagal blagajniku razrešnico za njegovo vestno delovanje. Vsa poročila funkcionarjev društva so bila soglasno sprejeta.

Ob 11,30 se je moral dnevni red prekiniti in so se začele volitve pod predsedstvom tov. podpredsednika Gumilarja, ki je vodil vso skupščino od volitev dalje. Ker je bila vložena samo ena lista z dosedanjim pretsednikom tov. Peternelom in ni bilo predloga za tajne volitve, so se vršile volitve z aklamacijo. Volilni odbor je ugotovil, da je bilo od 37 volilcev oddanih 35 glasov za, a dva sta se volitev vzdržala.

Ker je bila ura že 12,20, so člani predlagali, da se naj predavanje tov. Majhna, ki je precej dolgo, prenese na prihodnje zborovanje, ki bo 14. novembra v Lendavi.

Luđvik Peternel, t. č. pretsednik. Stanko Skočir, za tajnika.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO KAMNIK je imelo svojo redno letno skupščino dne 24. oktobra 1936. ob pol 9. uri v Domžalah, katere se je udeležilo 92 članov in članic, t. j. 72 % vpisanega članstva.

Pred otvoritvijo skupščine je pretsednik tov. Napokoj Josip objavil vsa podrobna po-

jasnila glede volitev po novih pravilih ter je določil volilni odbor.

Z najpristranejšimi besedami tovarištva se je tov. predsednik poslovlil nato od premeščenih, ne več navzočih članov, in to od sreskega šolskega nadzornika tov. Antona Arriglerja in društvenega tajnika tov. Štefana Trobiša.

Nato je podal obširno situacijsko poročilo, v katerem naglašala smeri in cilje stanovske politike JUU, zahtevo složne združitve vsega učiteljstva v smislu ideološke osnovne deklaracije, borbo za zboljšanje prejemkov, utemeljeno zahtevo po zakonitvi stalnosti ter nujno potrebo solidarnosti in samopomoči.

Tov. tajnik prečita nekaj dopisov, med drugimi pristrano poslovlilno pismo tovariša Arriglerja.

Navzoči sekcijski tajnik tov. Kumelj poroča v obširnem govoru o delovanju sekcijske in centralne uprave našega združenja.

Stanovska zavednost se je pokazala tudi pri izvolitvi nove uprave društva. Predložena lista — po predhodnem sporazumu izpolnjena — je bila izglasovana soglasno in z vzkljmom.

Izvoljeni so v upravni odbor: Napokoj Josip, predsednik; Mehora Drago, podpredsednik; Chvatal Franjo, tajnik; Cenčič Julij, blagajnik, ter tov. Schubert Štefanija in tov. Andolšek Stanko in Stenovec Ivan kot člani; v nadzorni odbor: tov. Janša Angela in tov. Smole Izidor in Golob Ivan; v finančni odbor kot referent tov. Merčun Ciril.

Na skupščini sprejeta resolucija:

1. Z ozirom na umor narodno zavednega koroškega Slovenca Mihe Habiha se pošlje ministrskemu predsedniku in zunanjemu ministru g. dr. Milanu Stojadinoviču prošnja, da kraljevska vlada zaščiti življenje in kulturno delovanje naše narodne manjšine na Koroškem.

2. Premeščenemu sreskemu šol. nadzorniku tov. Arriglerju se pošlje za njegovo pristrano poslovlilno pismo pismena zahvala in pozdrav.

3. Premeščenemu društv. tajniku tov. Št. Trobišu se pošlje za njegovo večletno vestno in požrtvovalno delovanje pismena zahvala.

4. Predsedniku JUU tov. I. Dimniku se pošlje priznanje in zahvala za njegovo dosežanje delo s pozivom, da vztraja v borbi za doseg popolne nezavisnosti združenja.

5. Organizacija naj na merodajnem mestu posreduje, da se bodo mesečni prejemki izplačevali redno ob začetku meseca, ker dosežanja praksa demoralizirajoče vpliva na učiteljstvo.

6. Finančni referent društva naj z živahno nabiralno akcijo pridobi po možnosti vse organizirano učiteljstvo za učiteljske gospodarske ustanove, posebno za Učiteljsko tiskarno.

Na skupščini prejeta resolucija:

Po izgubi stalnosti je učiteljstvo preživelo težke udarce. Utrpelo pa je škodo tudi uspešno šolsko in prosvetno delo med narodom. Pozivamo zato centralno upravo, da osredotoči vse svoje prizadevanje na to, da se zopet uzakoni stalnost učiteljstva na službenem mestu.

Po izčrpanem dnevnem redu predsednik zaključil skupščino.

Predsednik: Tajnik:
Napokoj Josip. Chvatal Franjo.

+ JUU — SRESKO UČIT. DRUŠTVO MURSKA SOBOTA je imelo občni zbor dne 17. oktobra 1936. Udeležilo se je 85 % članstva.

Predsednik tov. Štubelj prečita najprej društvena pravila z ozirom na volitev novega odbora in pripomni, naj se v odbor izvolijo mlajši tovariši in tovarišice, kateri so pripravljeni delati in naj to upoštevajo predlagatelji list. Nato je podal poročilo o poteku banovinske skupščine v Ljubljani. Poročilo o novosadski skupščini odpade, ker se ga društvo zaradi svoječasne sklepa, z ozirom na finančne razmere ni udeležilo. Pripomni pa, da je bila državna skupščina v Novem Sadu klasičen vzor stanovske solidarnosti, ki je doživela pri volitvah svojo najlepšo zmago. Pokazala je, da hoče učiteljstvo vsestransko stanovsko organizacijo, ker le kot taka se bo

lahko uspešno borila za dobro našega stanu. Soglasno je bila sprejeta sledeča resolucija:

1. Zahtevamo strogo izvajanje stanovske linije.

2. Borba za učiteljsko stalnost.

3. Ločitev šolske uprave od politične uprave.

4. Naj se v bodoče ne namešča v srezu Murska Sobota učiteljstvo po službeni potrebi in naj se ne smatra Slovenske Krajine kot kazensko kolonijo, nego naj se vrši oddaja služb po razpisu prostih mest.

Poročilo o zadnjem zborovanju predsednikov v Ljubljani je podala tov. Kosova, katera je zastopala tam predsednika.

Tajniško poročilo. Tov. Hribar prečita došle dopise, nato oriše delovanje društva in odbora, ki pa je bil nepopoln od 15. decembra dalje, ko je odstopil tajnik tov. Šavliji.

Delovanje posameznih odsekov z izjemo ženskega in poslovanja knjižnice je enako ničli.

Poročilo o delovanju knjižnice je podal tov. Hribar namesto odsotnega knjižničarja tov. Horvata.

Poročilo ženskega odseka je podala tov. Bregarjeva. Delo in zanimanje ženskega odseka je edina svetla točka v delovanju društvenih odsekov. Pri vseh sejah smo razpravljale o položaju učiteljstva, še posebej učiteljic in zahtevale izboljšanje.

Vršili sta se 2 predavanji, in sicer: 1. Učiteljica in stanovska organizacija. 2. Žena in fašizem.

Poročilo blagajnika je podal namesto premeščenega tov. Mlekuževe tov. Štubelj. Izkazuje pa žalostno sliko našega društva. Društvena blagajna ima dolga 13.258 din. Tov. predsednik pohvali vzorno delo tov. blagajničarke in predlaga, da se ji razrešnica, kar se tudi zgodi.

Služajnosti. Tov. Gabrijelčič zahteva, da se pošljejo važnejše okrožnice že pred zborovanjem članstvu, ki bo tako prišlo na zborovanje pripravljeno in aktivno na njem sodelovalo.

Volitev novega odbora. Zaradi zahteve po tajnih volitvah se je volilo z listki in ker sta bili vloženi 2 listi, tudi po proporu. Prvo listo je predlagal tovariš Berdon, drugo tovariš Vajt. Glasovalo je 59 članov od 60 navzočih. Iz druge liste se na njegovo zahtevo črta tov. Hribar. Izid volitev. Prva lista je dobila 19 glasov, druga pa 40 glasov. Izvoljeni so bili sledeči, ki so se na seji dne 22. okt. 1936. konstituirali tako: Štubelj Mirko, predsednik; Kos Leopoldina, podpredsednica; Kramberger Joško, tajnik; Blejčič Nikica, blagajničarka; odborniki: Sedmak Primož, Pajtlar Ivan in Cijak Srečka.

Zaradi prekratkega časa je odpadla volitev posameznih odsekov in odborov.

Miro Štubelj, Kramberger Joško,
t. č. preds. t. č. tajnik.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO ČRNOMELJ - METLIKA je zborovalo dne 17. oktobra 1936. v Črnomlju. Zborovanja se je udeležilo 51 članov društva, izvršilo pa se je točno po določenem dnevnem redu brez vsake spremembe. Ob 12,10 je bila po predlagatelju tov. Tončiču vložena edina lista, ki jo je podpisalo 43 članov.

Točno ob 15. uri so se vršile volitve, ki niso trajale dalj kot toliko časa, kolikor je potrebno, da se prečita lista, kajti vseh 51 polnopravnih članov se je v zkljkom izreklo za predloženo listo.

Novoizvoljeno upravo tvorijo:

Upravni odbor: Ljubič Matko, predsednik; Razpotnik Albin, podpredsednik; Vilfan Maksimilijan, tajnik; Vrezec Stanko, blagajnik; Štrubelj Jože, Kavčič Rudolf in Špan Franc. Namestniki pa so: Vardjan Vida, Kravos Avgust in Šašek Slavko.

Nadzorni odbor: Carli Alojzij, Wiedenig Avgusta in Možina Albina; namestniki pa: Barle Nikolaj in Kočevar Marija.

Finančni odbor: Štrubelj Jože, Primožič Pepca in Vrezec Stanko; namestnika pa: Vilfan in Razpotnik.

Izvoljenih je tudi vseh 9 referentov za strokovni odbor, ki ga tvorijo: Špan, Lju-

bič, Vilfan, Razpotnik in Knapič. Namestniki: Carli, Možina, Wiedenig, Zalar in Pirc M.

Razsodišče: Višner Stana, Tončič Vladimir, Passek Rada, Štrubelj Jože in Kavčič Rudolf. Stalna člana: Ljubič in Carli; namestnika pa: Šašek Sl. in Erz in Ana. Tajnik č. r. Vardjan Vida; nam. Kočevar M.

Ljubič Matko, Vilfan Maksimilijan,
preds. tajnik.

Novosti na knjižnem trgu

—k Grazia Deledda: Golobje in jastrebi. Izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1936. Ljudska knjižnica 60. Prevedel dr. Joža Lovrenčič. Cena broširanemu izvodu 45 din, vezanemu 60 din. — Grazia Deledda je zelo znana italijanska pisateljica, ki je dobila 1927. l. Noblovo nagrado. V romanu »Golobje in jastrebi« riše sardinsko vas s pestrimi ljudskimi tipi in običaji. Zgodba se razvija okrog nesrečne ljubezni mladega študenta, ki jo ovira trdovratno družinsko sovraštvo in pahne dva mlada človeka v trpljenje in nesrečo. Končno ljudje spregledajo in začno novo življenje. Lepo so opisani značaji v povesti nastopajočih oseb vaškega zdravnika, župnika, družinskega poglavarja in drugih. — Ko prečitamo povest, se nam dozdeva, da smo spoznali sardinsko pokrajino in svojevrstno življenje njenih prebivalcev tako kot bi med njimi živeli. — Redki so bili doslej slovenski prevodi iz italijanščine, zato nam odpirajo pogled v povsem novo, doslej neznano življenje.

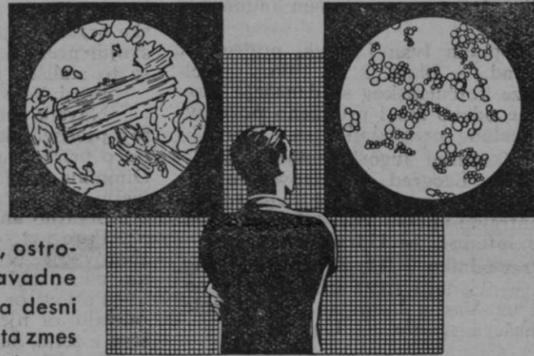
—k Boljši časi se obetajo in kmalu se bo začela doba, ko bo lahko marsikdo začel misliti na to, da si zgradi svoj dom. Zato je res hvale vredna misel založbe »Žene in doma«, ki je izdala pod skupnim naslovom »Naš dom« tri knjige inž. arh. Rada Kregarja, ki popisujejo, kakšen naj bo naš dom, kaj moramo vse storiti, preden ga začnemo zidati, in

kako naj zidamo. Te knjige so res najboljši pripomoček za malega človeka, ki mora pri zidanju svojega doma gledati, kako bo obrnil vsak dinar, pa tudi za tistega, ki ima dovolj denarja. Upoštevane so najnovejše in najpraktičnejše metode stavbarstva, popisano pa je tudi vzdrževanje hiše, na katero pri nas tako malo pazimo. Zlasti poslednji del »Kako si zgradim svoj dom«, ki je izšel te dni in ki to delo zaključuje, je zelo dobra knjiga o stavbarstvu. V vseh teh knjigah je nad 300 raznih slik, ki vse opisane praktično ilustrirajo. Celotno delo, ki obsega nad 300 strani velikega formata, stane samo 90 dinarjev, za naročnike revije »Žena in dom« pa samo 45 dinarjev. Dobi se pri upravi »Žene in doma« v Ljubljani, Dalmatinova ul. 8 in v knjigarnah.

—k Gobec Radovan: Kresniček. Pod tem naslovom je tov. Gobec prekril pravljico M. Jezernikove »O kresničku, ki je lučko izgubil« v prav mično otroško opereto, ki je polna otroških melodij ter prikupljivih in bajnih prizorov. Opereta je bila proizvajana že v neštetihi šolah z lepim uspehom, najboljšje priporočilo za njo pa je, da je bila igrana oz. prenašana že večkrat po Radio Ljubljani in Beograd. V igri, ki traja pol ure, nastopajo kresnice, cvetlice, vile, Bog itd. Garderoba, scenerija in klavirska spremljava je prav enostavna pa tudi cena za kompletno igro (25 din) je dovolj nizka, da si jo lahko nabavi sleherni šola. Naroča se pri knjigarnah oz. pri avtorju G. R., učitelju v Laškem. Pri istem skladatelju se lahko dobita še mladinski opereti »V bratskem objemu« in »Pomladno cvetje«, ki se dasta s prvo združitvi v eno igro, dovolj dolgo za celoten mladinski program.

**Kdor učitelj,
ta član
učiteljske organizacije.**

Razsodite sami!

Mnogokratno povečano

Na levi okorna, osteroba zmes navadne zobne kreme, na desni fina, skrbno zmlata zmes Sargovega Kalodonta.

Ako pomislite, koliko morajo zdržati zobje s čiščenjem ne samo v enem letu, temveč v vsem življenju, tedaj ne boste več odlašali da uporabljate vedno Sargov Kalodont. Kajti pri Sargovem Kalodontu veste: izredno fina sestavina polira zobno sklenino zares prizanesljivo. Neštetokrat preizkušeni sulforicinoleat, ki ga v naši državi vsebuje edino Sargov Kalodont, odpravi in prepreči nevarni zobni kamen, ki je vzrok tolikih velikih zobnih bolečin.

* **Pozor! Poskusite enkrat novo ustno vodo Kalodont. Koncentrirana sestavina, zelo varčna v uporabi, razkužuje in ugodno osvežuje.**

SARGOV

KALODONT

PROTI
ZOBNEMU
KAMNU

DOMAČI IZDELEK

Znižane cene zvezkom!

Zvezki
po vzorcu monopolnih zvezkov

V zalogi imamo šolske zvezke, ki popolnoma ustrezajo monopolnim zvezkom z napisanimi vzorci in ki se tudi še nadalje uporabljajo za domačo uporabo. Cena jim je znatno znižana tako, da se jih v čim večji meri lahko poslužite. Seznam teh zvezkov je v rubriki Učiteljske tiskarne Zvezke imata v zalogi

KNJIGARNA „UČITELJSKE TISKARNE“
v Ljubljani in njena podružnica v Mariboru

Avgust Agnola
LJUBLJANA
TYRŠEVA CESTA ŠT. 10
Telefon 2478.

Zaloga stekla, porcelana, kamnine, zrcal in šip. Kompletna oprema za restavracije, hotela, gostilne, kavarne in bare ter za splošno gospodinjstvo. **Luksuzni predmeti.**

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Zimski plašči,

kostumi, kompleji,
obleke in bluze
samo zadnje novosti
v največji izbiri pri

ELITE

Prešernova ulica št. 7-9
Ljubljana

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.